

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Jäteveroselvitys kaatopaikalle sijoitettavista jätteistä

Taustamuistio

9.11.2020

Sisällysluettelo

1	Johdanto ja työn tausta.....	2
2	Jätevero	3
2.1	Jäteverolaki ja sitä koskevat muutokset	3
2.2	Jäteverotus ja kaatopaikkakäsittely	4
2.2.1	Kaatopaikkakäsittely Suomessa	5
2.2.2	Jätteen kaatopaikkakäsittelyä koskevat vaatimukset	5
2.3	Hyödyntäminen jäteverotuksessa.....	6
2.4	Jätteen väliaikainen varastoimisalue jäteverotuksen kannalta	6
3	Jäteverojärjestelmän nykytila	8
3.1	Jäteveropohjan tilannekuva.....	8
3.1.1	Jäteverotaulukko ja jäteluettelon jätenimikkeet	8
3.1.2	Jäteverokertymä jätenimikkeittäin	10
3.2	Muutaman valikoidun jätelajin käsittelytilanne ja trendit jäteverotuksen kannalta	11
3.3	Hyödyntämisen tilannekuva	13
3.4	Hyödyntämisen ja välivarastoinnin määritelmät ja tulkintahaasteet jäteverotuksen kannalta	15
4	Jäteveron korotusvaihtoehdot ja niiden vaikutukset	16
4.1	Jäteveron korottamisvaihtoehtojen vaikutus jäteveropohjaan ja -kertymään	16
4.1.1	Laskennan tulokset	17
4.1.2	Herkkyystarkastelu.....	19
4.2	Jäteveronkorotusvaihtoehtojen muut vaikutukset.....	20
5	Yhteenveto.....	23
5.1	Jäteverojärjestelmän nykytila ja kehitystarpeet	23
5.2	Jäteveronkorotusvaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	23
5.3	Kiertotalouden edistäminen ja jäteverotus	24
6	Johtopäätökset	26

Liitteet

Liite 1: Hyödyntämisen määritelmiä jätteitä koskevassa lainsäädännössä

Liite 2: Välivarastoinnin määritelmiä jätteitä koskevassa lainsäädännössä

9.11.2020

Jäteveroselvitys kaatopaikalle sijoitettavista jätteistä

1 Johdanto ja työn tausta

Työn taustalla on Hallitusohjelman linjaus selvittää vuoden 2020 aikana edellytykset edistää veropoliittisin keinoin kiertotaloutta, jotta mahdolliset veromuutokset voitaisiin toteuttaa vuoden 2021 alusta. Yhtenä kiertotaloutta tukevana veropoliittisena keinona hallitusohjelmassa on nostettu esiin kaatopaikalle päätyvän jätteen jäteveron korotus. Jäteveroa maksetaan kaatopaikalle loppusijoitettavaksi toimitetusta jäteverolain (1126/2010) liitteenä olevassa verotaulukossa yksilöidystä jätteestä. Jäteveroa ei kanneta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla jäteverolain 6 §:n mukaisesti. Jäteverolla on erityisesti haluttu vaikuttaa siihen, että jätteiden hyödyntäminen lisääntyy ja kaatopaikalle sijoittaminen vähenee. Ympäristöpoliittisten tavoitteiden lisäksi jäteverolla on ollut myös valtiontaloudellista merkitystä kuitenkin niin, että jätevero lähtökohtaisesti kohdistuisi jätteisiin, joiden hyödyntämiselle on olemassa teknisiä ja ympäristöllisiä perusteita. Jätevero on näin ollen tyypiltään kannustintyyppinen ympäristövero.

Jäteverolakia on uudistettu viimeksi vuonna 2010 ja nykyinen jätevero 70 euroa jätetonnilta on ollut voimassa vuodesta 2016, minkä jälkeen kaatopaikkoihin liittyvää lainsäädäntöä on tarkennettu muun muassa biohajoavan ja muun orgaanisen jätteen kaatopaikkasijoituksen rajoituksilla vuonna 2016. Vuonna 2015 julkaistu EU:n kiertotalouspaketti on myös luonut pohjaa kiertotalouden nopealle etenemiselle. Vaikka kaatopaikalle sijoitetun jätteen määrä onkin kiristyneen lainsäädännön ja kiertotalouden etenemisen myötä selvästi vähentynyt ja kaatopaikkoja on suljettu, kaatopaikoille sijoitetaan ja siellä hyödynnetään edelleen huomattavia määriä jätteitä. Kiertotalouden myötä lisääntyvät aiempaa monimuotoisemmat kiertotaloushankkeet ovat myös tuoneet tulkintahaasteita nykymallisen jäteverotuksen keskeisiin elementteihin, kuten kaatopaikalla hyödyntämiseen, välivarastointiin sekä toiminnanharjoittajan rooliin. Mahdollista on myös, että jätteiden hyödyntämistekniikoiden kehitys on voinut muuttaa jätehuollollista tilannetta niin, että jäteverotaulukosta puuttuu nyt sellaisia jättejakeita, joita voitaisiin tällä hetkellä teknisesti ja ympäristöperusteisesti hyödyntää. Toimintaympäristön nopea muutos on saattanut myös johtaa tilanteeseen, että jotkut verotaulukon jätteet eivät enää ole teknis-ympäristöperustaisesti hyödynnettävissä, jolloin niiden poistaminen verotaulukosta voisi olla perusteltua. Yksittäinen jättejakeiden lisäämisellä ja poistamisella verotaulukosta voi olla hyvinkin erilaisia suoria tai epäsuoria vaikutuksia, mikä antaa aihetta tarkastella koko jäteverojärjestelmää kiertotalouden ja jätteiden hyödyntämisen edistämisen näkökulmasta.

Tässä työssä selvitettiin ympäristöministeriön toimeksiannosta, yhteistyössä valtiovarainministeriön ja Verohallinnon kanssa tarvetta jäteveropohjan muutoksille sekä muutamien jäteverokorotusvaihtoehtojen vaikutuksia. Selvityksessä tarkasteltiin erityisesti seuraavia näkökulmia jäteverotukseen liittyen:

- Mitä muutostarpeita nykyisessä jäteveropohjassa on ja mitä vaikutuksia mahdollisilla muutoksilla olisi?
- Miten jäteveron korotus tulisi toteuttaa ja mitä vaikutuksia korotusvaihtoehdoilla olisi?
- Mitä haasteita määritelmien, kuten kaatopaikalla hyödyntämisen ja välivarastoinnin, tulkintaan liittyy?

Selvityksen tekijöinä olivat johtava asiantuntija Jutta Laine-Ylijoki, jäte- ja ympäristöasiantuntija Elina Merta ja johtava asiantuntija Jan Tvrdy FCG Finnish Consulting Group Oy:stä.

9.11.2020

2 Jätevero

Jäteveroa maksetaan kaatopaikalle toimitettavasta jätteestä. Ympäristöpoliittisten tavoitteiden lisäksi jäteverolla on myös aiemmin ollut valtiontaloudellista merkitystä. Jäteverolla halutaan erityisesti vaikuttaa siihen, että jätteiden hyödyntäminen lisääntyy ja kaatopaikalle sijoittaminen vähenee. Verovelvollisia ovat kaatopaikan pitäjät, joiden on rekisteröidyttävä Verohallinnolle.

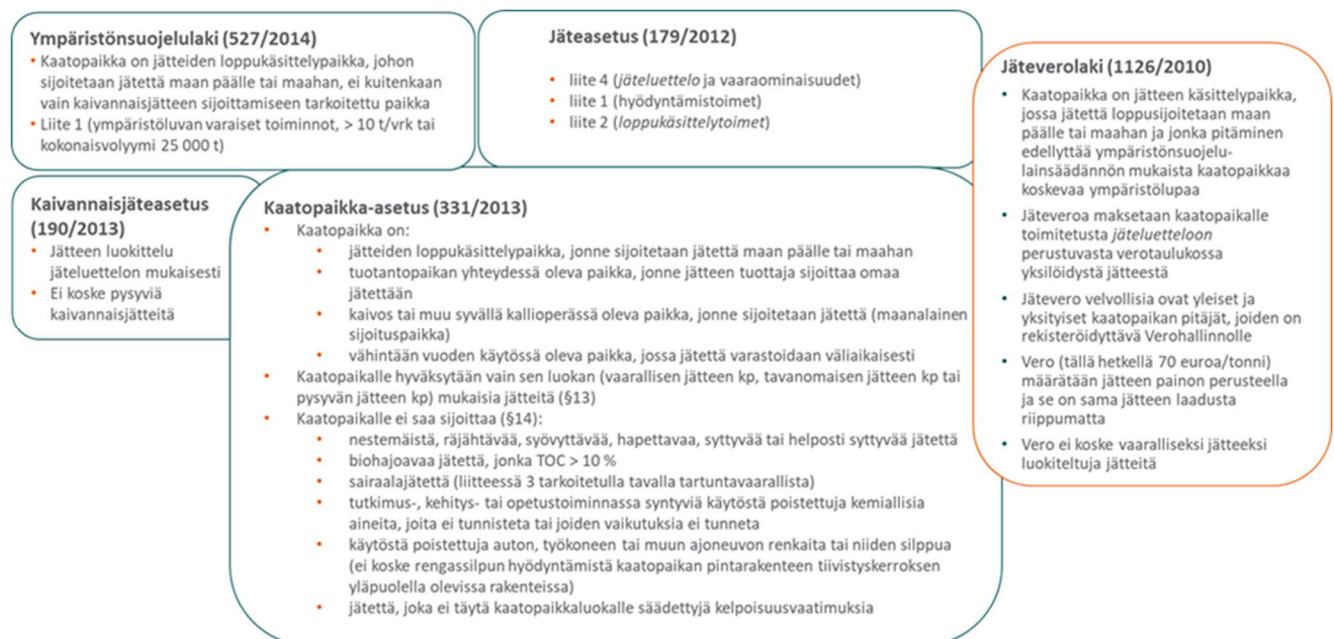
Jäteveroa maksetaan kaatopaikalle loppusijoitettavaksi toimitetusta jäteverolain (1126/2010) liitteenä olevassa jäteverotaulukossa yksilöidystä jätteestä. Verollisia ovat sekä yleisille että yksityisille kaatopaikoille toimitettavat jätelaissa tarkoitetut ja jäteverolain liitteenä olevassa verotaulukossa mainitut jätteet. Jäteverotaulukko noudattaa jätelain (179/2012) liitteenä 4 olevaa jäteluetteloa yleisimmistä jätteistä ja vaarallisista jätteistä toiselle jäteluokkatasolle asti.

Jätevero määrätään jätteen massan perusteella, ja se on sama jätteen laadusta riippumatta. Mikäli jätettä myöhemmässä vaiheessa toimitetaan pois kaatopaikalta, voi kaatopaikan pitäjä vähentää kaatopaikalta poisviedystä jätteestä maksetun valmisteveron veroilmoituksellaan. Mikäli maksettavaa jäteveroa ei kuluvan ja seuraavan vuoden aikana kerry vähennysten suuruista määrää, siirtyvät vähennykset maksettavaksi palautuksena seuraavina verovuosina. Vuonna 2019 jäteveroa maksettiin 70 euroa jätetonnilta. Vuonna 2019 jäteverokertymä vähennykset ja palautukset huomioiden oli noin 3 miljoonaa euroa.

2.1 Jäteverolaki ja sitä koskevat muutokset

Jäteverolaki tuli voimaan 1.9.1996. Vero oli uusi ja sillä oli ympäristöpoliittisia tavoitteita. Verolla haluttiin ohjata tuotannon harjoittajia jätteen synnyn ehkäisyyn ja jätteen tuottajia hyödyntämiseen. Toisaalta haluttiin myös lisätä valtion tuloja. Vuoden 1996 jäteveropohjassa olivat mukana lähes kaikki jätelajit, mutta yksityiset kaatopaikat eivät olleet verotuksen piirissä.

Jäteverolain asemoituminen muuhun keskeiseen jätteiden käsittelyä koskevaan lainsäädännölliseen viitekehykseen on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Jäteveron kannalta keskeinen jätteitä koskeva lainsäädäntö

9.11.2020

Jäteverolakia muutettiin vuonna 1999, jolloin jäteverolain tavoitteiden keskiöön nousi kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrän minimointi sekä jätteiden hyödyntämiseen ohjaaminen. Taustalla vaikutti kaatopaikkalainsäädännön kiristymisen myötä voimakkaasti lisääntynyt kaatopaikkarakentaminen, mikä lisäsi kaatopaikkarakenteisiin soveltuvien materiaalien tarvetta. Muutoksen yhteydessä välivarastointia koskevaa enimmäisaikaa pidennettiin vuodesta kolmeen vuoteen. Lisäksi välivarastointialue rajattiin käsitteellisesti kaatopaikan ulkopuoliseksi alueeksi ja hyödyntäminen kaatopaikkarakenteissa vapautettiin verosta.

Osana jätesuunnitelman toteutustoimenpiteitä vuosina 2002–2005 jäteveroa korotettiin kahdesti: vuonna 2003 (23 euroon jätetonnilta) ja vuonna 2005 (30 euroon jätetonnilta). Korotusten tavoitteena oli parantaa jäteveron ympäristöpoliittista ohjaavuutta ja näin edistää jätealan kehittämistä.

Viimeksi jäteverolakia uudistettiin vuonna 2010, jolloin jäteveron piiriin tulivat yksityiset kaatopaikat. Jäteverotaulukkoa päivitettiin lisäämällä sinne muun muassa energiateollisuuden tuhkat ja poistamalla sieltä tiettyjä prosessijätteitä, kuten viherlipeäsakka.

2.2 Jäteverotus ja kaatopaikkakäsittely

Jäteveron piirissä ovat kaikki, sekä yleiset että yksityiset kaatopaikat, joille sijoitetaan verolliseen jäte-ryhmään kuuluvaa jätettä. Jäteveron piirissä on jätteen lopullinen sijoittaminen kaatopaikalle maan päälle tai maahan ja jäteverolain 3 §:n mukaan kaatopaikka on jätteen loppukäsittelypaikka, jonne sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n 1 momentin tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa. Kaatopaikkana ei jäteverolain 3 §:n 2 momentin mukaan kuitenkaan pidetä aluetta, joka on selkeästi erotettu kaatopaikasta ja:

- 1) jossa säilytetään muista jätteistä erotettuna jätettä väliaikaisesti kolmea vuotta lyhyemmän ajan ennen sen käsittelyä tai hyödyntämistä;
- 2) jonne sijoitetaan yksinomaan maan ja kallioperän aineksia;
- 3) jossa kompostoidaan tai muuten biologisesti käsitellään erikseen kerättyä biojätettä tai jäteveden puhdistamon lietettä; tai
- 4) jossa jäte hyödynnetään.

Jäteverolain 7 §:n mukaan jätevero määrätään kaikista alueella olevista jätteistä, jos jätettä säilytetään 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla alueella kolme vuotta tai sitä pidempään.

Jäteverolakia ei ole sovellettu alueeseen, jonne sijoitetaan yksinomaan maan ja kallioperän aineksia (ns. maankaatopaikka tai maa-ainespankki). Muusta jätteestä erotettu puhdas maan ja kallioperän aines on myös ollut verotonta, vaikka sitä olisi mekaanisesti käsitelty, esimerkiksi murskattu tai lajiteltu. Verottomia ovat olleet myös, esimerkiksi teollisuuden sivukivet, hiekka ja kivipöly ja muut vastaavat ainekset. Sijoitusalueen on tullut olla selkeästi erotettu verollisesta kaatopaikasta. Valvonnallisista ja ympäristöllisistä syistä maan ja kallioperän sijoitusalueelle ei ole voinut edes hyödyntämistarkoituksessa sijoittaa mitään muuta jätettä vaan myös alueen tukirakenteiden tulee olla ympäristölle vaaraton maan ja kallioperän aineesta. Jäteverolakia ei myöskään ole sovellettu alueeseen, jossa on ainoastaan kompostoitu tai muutoin biologisesti käsitelty erilliskerättyä biojätettä ja jäteveden puhdistamon lietettä.

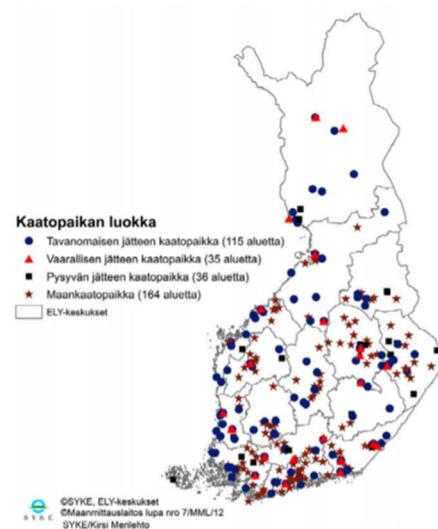
9.11.2020

2.2.1 Kaatopaikkakäsittely Suomessa

Suomessa toimii sekä kuntien omistamia seudullisia/alueellisia jätteenkäsittelylaitoksia että yksityisten yritysten omistamia hyödyntämis- ja käsittelylaitoksia. Vuonna 2016 Suomessa oli 350 toiminnassa olevaa kaatopaikkaa, joista 164 oli maankaatopaikkoja, tavanomaisen jätteen kaatopaikkoja oli yhteensä 113 kpl, joista julkisia oli 47 kpl ja yksityisiä 66 kpl. Yli puolet kaatopaikoista on julkisen tahon ylläpitämiä. (Ympäristöministeriö, 2017a).

Taulukko 1. Vuonna 2016 toiminnassa olleet kaatopaikat ylläpitäjätahon ja kaatopaikkaluokituksen mukaan (Ympäristöministeriö, 2017a).

Kaatopaikan ylläpitäjä	Lukumäärä
Kunta tai kuntayhtymä	129
Kunnallinen jätehuolto-yhtiö	42
Muu julkinen	7
Teollisuus	115
Muu yksityinen	57
Yhteensä	350

2.2.2 Jätteiden kaatopaikkakäsittelyä koskevat vaatimukset

Jätteitä koskevasta kaatopaikkakäsittelystä säädetään Valtioneuvoston asetuksessa kaatopaikoista (VNa 331/2013), jonka mukaisesti kaatopaikalle ei hyväksytä mm. nestemäistä jätettä eikä jätettä, joka voi olla kaatopaikkaolosuhteissa räjähtävää, syövyttävää, hapettavaa, syttyvää tai helposti syttyvää. Tavanomaisen jätteen kaatopaikan pintarakenteen tiivistyskerroksen alla olevaan jätetäyttöön tai rakenteeseen hyväksytään muutamien poikkeuksin vain sellaista tavanomaista jätettä, jonka biohajoavan ja muun orgaanisen aineksen pitoisuus määritettynä orgaanisen hiilen kokonaismääränä (TOC) tai hehkutushäviönä (LOI) on enintään 10 prosenttia. Lisäksi tavanomaiseksi jätteeksi luokiteltuja kipsipohjaisia jätteitä hyväksytään vain tavanomaisen jätteen kaatopaikan sellaiseen osaan, johon ei sijoiteta biohajoavaa jätettä. Tälle kipsipohjaisen jätteen kanssa samaan osaan sijoitettavaan tavanomaiseen jätteesseen sovelletaan asetuksen liitteen 3 taulukon 4 mukaisia raja-arvoja, ts. orgaanisen hiilen kokonaismäärä (TOC) saa olla enintään 5 % ja liuennut orgaaninen hiili (DOC) 800 milligrammaa kilogrammassa määritettynä neste- ja kiinteän aineen suhteessa 10 litraa kilogrammaa kuiva-ainetta kohden joko jätteen omassa pH:ssa tai pH:ssa 7,5–8.

Kaatopaikka-asetuksessa on myös esitetty kaatopaikkakelpoisuusmenettely ja siihen liittyvä perusmäärittely, mikä koskee kaikkia kaatopaikalle sijoitettavia ja kaatopaikan rakenteissa hyödynnettäviä jätteitä. Lisäksi perusmäärittelyssä on arvioitava jätteen käyttäytymistä ko. kaatopaikan olosuhteissa. Kel-

9.11.2020

poisuuden tutkimista kokeellisin menetelmin ei sovelleta yhdyskuntajätteisiin eikä laadultaan tai ominaisuuksiltaan sen kaltaisiin jätteisiin eikä eräisiin muihin jätteisiin kuten asbestijäte. Jätettä ei saa laimentaa tai sekoittaa muuhun jätteeseen tai aineeseen vain kaatopaikalle hyväksyttävälle jätteelle asetettujen kelpoisuusvaatimusten täyttämiseksi.

2.3 Hyödyntäminen jäteverotuksessa

Jätteiden hyödyntäminen määritellään ja siitä säädetään useissa eri jätteiden käsittelyä koskevissa laeissa ja asetuksissa. Jäteverolain 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa määritellään hyödyntäminen toiminnaksi, jossa on tarkoituksena ottaa talteen ja käyttöön jätteen sisältämä aine tai energia.

Jäteveroa ei ole jäteverolain 6 §:n mukaan suoritettava kaatopaikalle muista jätteistä eroteltuna toimitettavasta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla sen perustamisen, käytön tai käytöstä poistamisen kannalta välttämättömissä rakenteissa tai rakennuksissa. Edellä tarkoitettuna verottomana jätteenä ei kuitenkaan lain mukaan pidetä lasijätettä eikä halkaisijaltaan yli 150 millimetrin kokoisista kapaleista koostuvaa betonijätettä.

Kaatopaikalla verottomasti hyödynnettävänä jätteinä on pidetty esimerkiksi kierrätettyä asfalttimurskaa kaatopaikkateissa, tiilimurskaa kaatopaikan pintarakenteissa ja piharakentamiseen soveltumatonta kompostituotetta kaatopaikan verhoilussa. Jätteen on myös ollut oltava lajiltaan ja laadultaan sellaista, että sitä voidaan kyseessä olevassa kohteessa hyödyntää ja sen on luonnollisesti ollut täytettävä hyödyntämiskohteessa materiaalilta vaadittavat edellytykset esimerkiksi rakennustekniset, terveys- ja ympäristövaatimukset.

Jätteen hyödyntämiseltä kaatopaikalla on edellytetty suunnitelmallisuutta. Hyödyntämiskohde on ollut oltava tiedossa jo jätettä kaatopaikalle toimitettaessa ja jätteen on tullut olla tarkoitukseen sopivaa. Mikäli jätettä on esikäsitelty ennen hyödyntämistä, on se ollut tehtävä ennen sen tuomista verolliselle kaatopaikalle. Jos jätettä ei ole voitu välittömästi hyödyntää, on jäte tullut varastoida erilliselle välivarastointialueelle. Lisäksi hyödyntämisen on tullut tapahtua kaatopaikalle myönnettävän ympäristöluvan puitteissa tai muutoin valvovan ympäristölupaviranomaisen hyväksymänä.

Mikäli jätettä toimitetaan hyödynnettäväksi varsinaisen kaatopaikan ulkopuolelle, ei tällaista aluetta ole pidetty kaatopaikkana. Tällaiseksi paikaksi voidaan katsoa esimerkiksi tie, tukipenger tai ajoliuska, johon sijoitetaan hyödynnettäväksi sijoitettavaa jätettä. Tulkittaessa sitä, onko jäte hyödynnetty, on nojaututtava pääsääntöisesti hyödyntämiskohteen ympäristöluvan. Jos jätteen hyödyntämiselle tiettyssä kohteessa on myönnetty ympäristöluva, jätteen sijoittaminen on katsottu verolain soveltamisalan ulkopuolelle jääväksi jätteen hyödyntämiseksi. Jätteen on ollut oltava aina lajiltaan ja laadultaan sellaista, että sitä voidaan kyseessä olevassa kohteessa hyödyntää.

2.4 Jätteen väliaikainen varastoimisalue jäteverotuksen kannalta

Jäteverolain 7 §:n mukaan jätevero määrätään kaikista alueella olevista jätteistä, jos jätettä säilytetään 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla alueella, joka on selkeästi erotettu kaatopaikasta, kolme vuotta tai sitä pidempään.

Jäteverolain mukaan veronalaisena kaatopaikkana ei pidetä aluetta, jossa säilytetään muista jätteistä erotettuna jätettä väliaikaisesti kolme vuotta lyhyemmän ajan ennen sen käsittelyä tai hyödyntämistä. Jäte on ollut toimitettava varastoimisalueelle lajiteltuna ja se on säilytettävä siellä muista jätteistä eroteltuna. Tällaista väliaikaista säilytystä on ollut hyödyntämisen kannalta riittävän suuren lasi-, paperi- tai rakennusjättemäärän kerääminen sekä vaarallisen jätteen varastointi käsittelylaitokselle toimittamista varten. Mikäli alue on sijainnut veronalaisen kaatopaikan yhteydessä, sen on tullut sen olla selkeästi erotettu kaatopaikasta.

9.11.2020

Jätteen pisin sallittu välivarastointiaika on ollut kolme vuotta. Varastoimisalueena paikka on voinut olla käytössä pidempäänkin. Veroa määrättäessä kaikki jätteet on katsottu toimitetuiksi kaatopaikalle sinä ajankohtana, jona kolmen vuoden määräaika on täyttynyt. Kolmen vuoden määräaika on koskenut kutakin yksittäistä jäte-erää. Käytössä on ollut ns. fifo- periaate (first in – first out), jonka mukaan samanlainen jäte katsotaan poistetuksi alueelta siinä järjestyksessä, jossa se on alueelle toimitettu. Jos enimmäisaika ylittyy yhdenkin jäte-erän osalta, niin alueen katsotaan olevan jäteverolaissa tarkoitettu kaatopaikka, ja kaiken siellä olevan jätteen veronalaista. Verottamisen jälkeen tilanne on kuitenkin jäänyt Verohallinnon kannalta avoimeksi, joten toimija on voinut myöhemmin hakea esimerkiksi verojen palautuksia. Tällaisenaan pitkittyneeseen, laskennalliseen jätekiertoon perustuvaan välivarastointiin liittyy myös merkittäviä ympäristöriskejä, kun jätettä varastoidaan pitkiä aikoja ilman soveltuvia, tiiviitä pohjarakenteita.

Ympäristöhallinnon ja Verohallinnon näkökulmasta yli kolmen vuoden välivarastoinnin jälkeen välivarastointialue on muuttunut laittomaksi kaatopaikaksi. Toiminta on tullut jäteverotettavaksi, vaikka toimija ei ole muuttunut kaatopaikan pitäjäksi eikä alue kaatopaikkalainsäädännön mukaiseksi kaatopaikaksi. Ympäristöhallinnon osalta laillisen tilan palauttamiseksi tulisi tällaisessa tapauksessa soveltaa hallinnollisia valvontamenettelyjä, esimerkiksi hallintopakko, ja tarvittaessa tehdä tutkintapyyntö poliisille. Välivarastoinnissa jäteveroa on kuitenkin toisinaan käytetty hallintopakkomenettelyä korvaavana ”pikamenettelynä”.

9.11.2020

3 Jäteverojärjestelmän nykytila

Jäteverojärjestelmän tilannekuvan luomiseksi selvityksessä käytiin läpi nykyinen jäteverotaulukko ja arvioitiin eri jätejakeiden nykyperusteita verotaulukossa esiintymiselle tai poissaololle, erityisesti kiertoalouden, mutta myös määrän, verokertymän sekä hyödyntämistekniikoiden kehittymisen ja hyödyntämismahdollisuuksien näkökulmasta.

3.1 Jäteveropohjan tilannekuva

3.1.1 Jäteverotaulukko ja jäteluettelon jätenimikkeet

Nykyisen jäteverotaulukon rakentuminen jäteluokittain on esitetty taulukossa 2 sekä kuvissa 2 ja 3.

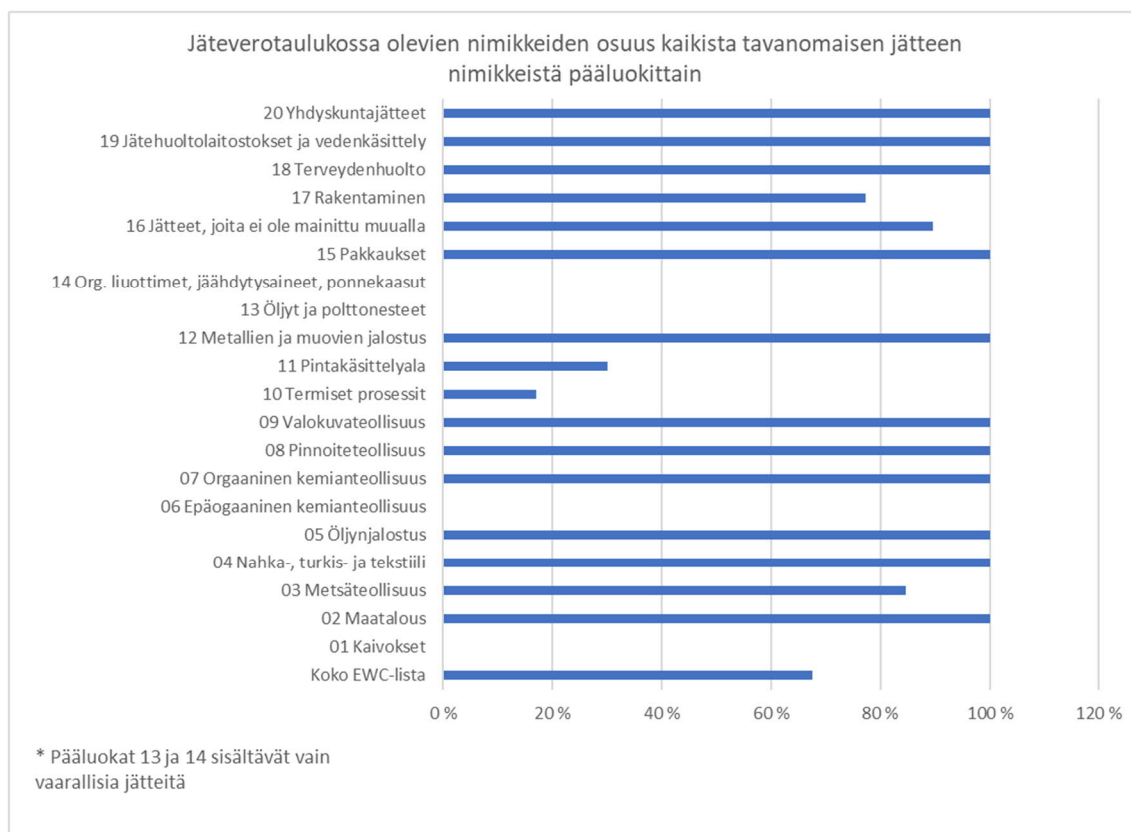
Taulukko 2. Jäteveropohjassa olevat jätteet jäteluettelon pääluokittain.

Pääloukka	Jäteveropohjan jätenimikkeet	
01	MINERAALIEN TUTKIMISESSA, HYÖDYNTÄMISESSÄ, LOUHINNASSA SEKÄ FYSIKAALISESSA JA KEMIALLISESSA KÄSITTELYSSÄ SYNTYVÄT JÄTTEET	Luokan nimikkeitä ei sisälly jäteverotaulukkoon
02	MAATALOUDESSA, PUUTARHATALOUDESSA, VESIVILJELYSSÄ, METSÄTALOUESSA, METSÄSTYKSESSÄ, KALASTUKSESSA SEKÄ ELINTARVIKKEIDEN VALMISTUKSESSA JA JALOSTUKSESSA SYNTYVÄT JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
03	PUUNKÄSITTELYSSÄ SEKÄ LEVYJEN JA HUONEKALUJEN, MASSAN, PAPERIN JA KARTONGIN VALMISTUKSESSA SYNTYVÄT JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä, paitsi puunsuojakemikaalit, joita ei ole mainittu muualla (03 02 99) ja soodasakka (03 03 02)
04	NAHKA, TURKIS- JA TEKSTIILITEOLLISUUDEN JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
05	ÖLJYNJALOSTUKSESSA, MAAKAASUN PUHDISTUKSESSA JA HIILEN PYROLYYTTISESSÄ KÄSITTELYSSÄ SYNTYVÄT JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
06	EPÄORGAANISISSA KEMIAN PROSESSEISSA SYNTYVÄT JÄTTEET	Luokan nimikkeitä ei sisälly jäteverotaulukkoon
07	ORGAANISISSA KEMIAN PROSESSEISSA SYNTYVÄT JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
08	PINNOITTEIDEN (MAALIEN, LAKKOJEN, LASIMAISTEN EMALIEN), LIIMOJEN, TIIVISTYSMASSOJEN SEKÄ PAINOVÄRIEN VALMISTUKSESSA, JALOSTUKSESSA, JAKELUSSA JA KÄYTOSSÄ SYNTYVÄT JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
09	VALOKUVATEOLLISUUDEN JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
10	TERMISSÄ PROSESSEISSA SYNTYVÄT JÄTTEET	Jäteveron alaisia luokat 10 01 (paitsi 10 01 07 ja 10 01 21) ja 10 02 (paitsi 10 02 01 ja 10 02 14). Luokat 10 03 – 10 14 eivät veron piirissä.
11	METALLIEN JA MUIDEN MATERIAALIEN KEMIALLISESSA PINTAKÄSITTELYSSÄ JA PINNOITTAMISESSA SEKÄ EI-RAUTAMETALLIEN HYDROMETALLURGIASSA SYNTYVÄT JÄTTEET	Veron piirissä vain luokka 11 05 (Kuumaopetuksessa syntyvät jätteet)
12	METALLIEN JA MUOVIEN MUOVAUKSESSA SEKÄ FYSIKAALISESSA JA MEKAANISESSA PINTAKÄSITTELYSSÄ SYNTYVÄT JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
13	ÖLJYJÄTTEET JA POLTTONESTEJÄTTEET (lukuun ottamatta ruokaöljyjä ja nimikeryhmiin 05, 12 ja 19 kuuluvia öljyjätteitä ja polttonestejätteitä)	Luokka sisältää vain vaarallisia jätteitä
14	ORGAANISTEN LIUOTTIMIEN, JÄÄHDYTYSAINEIDEN JA PONNEKAASUJEN JÄTTEET (lukuun ottamatta nimikeryhmiä 07 ja 08)	Luokka sisältää vain vaarallisia jätteitä
15	PAKKAUKSET; ABSORBOIMISAINET, PUHDISTUSLIINAT, SUODATINMATERIAALIT JA SUOJAVAAATTEET (JOITA EI OLE MUUALLA MÄÄRITELTY)	Kaikki ryhmän tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
16	JÄTTEET, JOITA EI OLE MAINITTU MUUALLA LUETTELOSSA	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä paitsi ryhmä 16 11 (vuorausten ja tulenkestävien aineiden jätteet)
17	RAKENTAMISESSA JA PURKAMISESSA SYNTYVÄT JÄTTEET (PILAANTUNEILTA ALUEILTA KAIVETUT MAA-AINEKSET MUKAAN LUETTUINA)	Jäteverotaulukkoon eivät sisälly maa-ainekset (17 05), eristeaineet ja asbesti (17 06) ja kipsipohjaiset rakennusaineet (17 08)
18	IHMISTEN JA ELÄINTEN TERVEYDEN HOIDOSSA TAI SIIHEN LIITTYVÄSSÄ TUTKIMUSTOIMINNASSA SYNTYVÄT JÄTTEET (lukuun ottamatta keittio- ja ravintolajätteitä, jotka eivät ole syntyneet välittömässä hoitotoiminnassa)	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
19	JÄTEHUOLTOLAITOKSISSA, ERILLISISSÄ JÄTEVEDENPUHDISTAMOISSA SEKÄ IHMISTEN KÄYTTÖÖN TAI TEOLLISUUSKÄYTTÖÖN TARKOITETUN VEDEN VALMISTUKSESSA SYNTYVÄT JÄTTEET	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä
20	YHDYSKUNTAJÄTTEET (KOTITALOUSJÄTTEET JA NIIHIN RINNASTETTAVAT KAUPAN, TEOLLISUUDEN JA MUIDEN LAITOSTEN JÄTTEET), ERILLISERÄTYT JAKEET MUKAAN LUETTUINA	Kaikki luokan tavanomaiset jätteet jäteveron piirissä

9.11.2020

Useissa pääluokissa kaikki tavanomaisen jätteen nimikkeet ovat veronalaisia, kun taas muutamista pääluokista vähemmistö tai ei yksikään tavanomaisen jätteen nimikkeistä sisälly jäteverotaulukkoon. Kaivosteollisuuden jätteet eivät ole jäteverollisia, sillä kaivosjätealueita säädellään erillään kaatopaikkalainsäädännöstä.

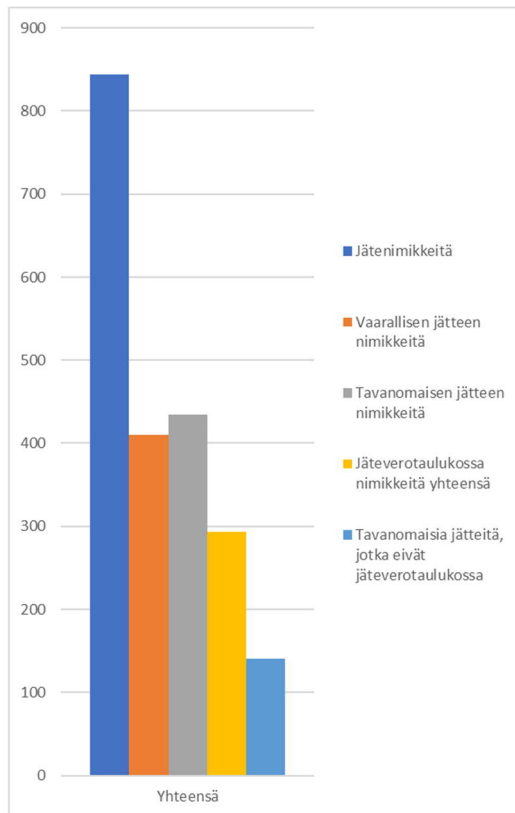
Kuvan 2 mukaisesti suurin osa (68 %) kaikista jäteluettelon tavanomaisen jätteen nimikkeistä sisältyy tällä hetkellä jäteverotaulukkoon. Moni jäteverotaulukon nykyisistä jätenimikkeistä eivät enää ohjaudu kaatopaikoille yleisten kaatopaikkoja ja jätteen ominaisuuksia koskevien vaatimusten sekä tuotantoprosessien ja muun ympäristölainsäädännön kehittymisen myötä. Tällaisia ovat erityisesti yhdyskuntajätteet (luokka 20) ja tuottajavastuun alaiset jätteet, kuten pakkausjätteet (luokka 15) sekä laajemmin kaikki biohajoavat jätteet esimerkiksi pääluokista 17 ja 19. Toisaalta jäteverotaulukosta puuttuvat kokonaan määrältään merkittävät kaivannaisjätteet (luokka 01) sekä maa-ainesjätteet (17 05).

Kuva 2. Jäteverotaulukossa olevien nimikkeiden osuus kaikista tavanomaisen jätteen nimikkeistä jäteluettelon pääluokittain.

Kuvasta 3 nähdään edelleen, että nykyiseen jäteverotaulukkoon sisältyy 293 jätenimikettä, ja verotaulukkoon sisällyttämättömiä tavanomaisia jätenimikkeitä on jäteluettelossa yhteensä 141 kpl. Nämä jäteverotaulukon ulkopuoliset tavanomaisen jätteen nimikkeet kuuluvat pääluokkiin 01 (Kaivokset), 03 (Metsäteollisuus), 06 (Epäorgaaninen kemianteollisuus), 10 (Termiset prosessit), 11 (Pintakäsittelyala), 16 (Jätteet, joita ei ole mainittu muualla) ja 17 (Rakentaminen).

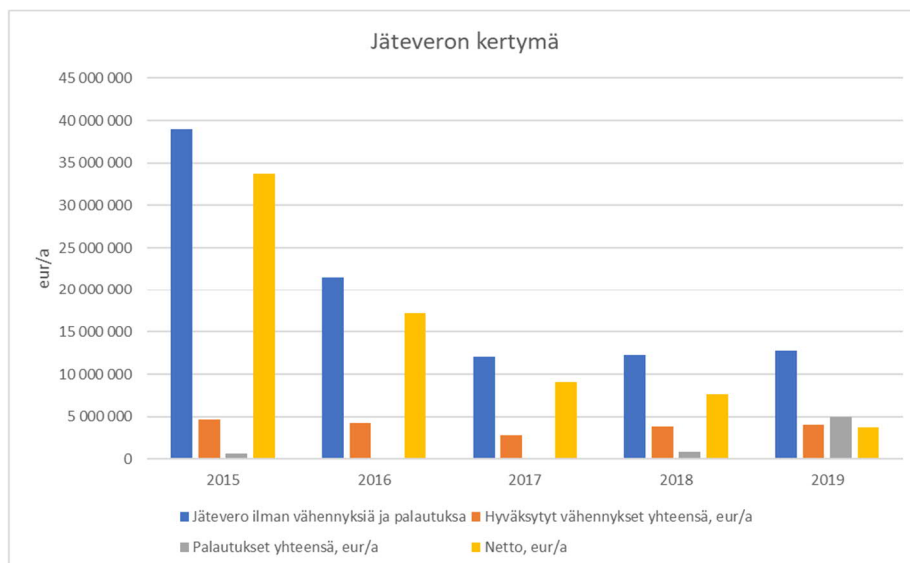
9.11.2020

Kuva 3. Yhteenveto jäteluettelon nimikeistä ja niiden sisällyttämisestä jäteverotaulukkaan.

3.1.2 Jäteverokertymä jätenimikkeittäin

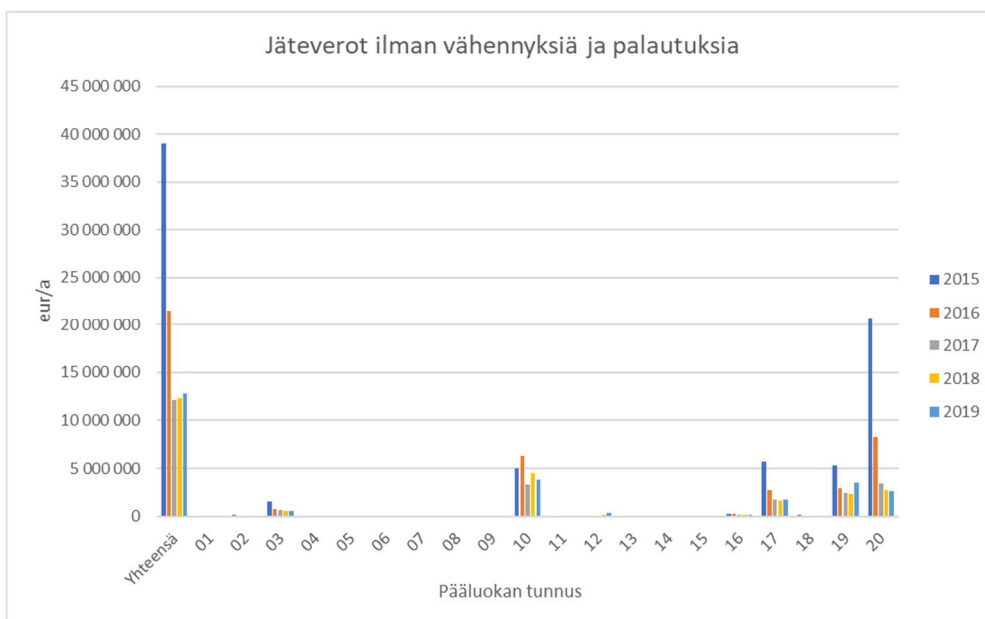
Jäteveron kertymä vuosina 2015-2019 esitetään kuvassa 4. Jäteveron kertymä on laskenut merkittävästi erityisesti vuosina 2015...2017. Todennäköisin syy kehitykseen on organisen jätteen kaatopaikkakielto.

Kuva 4. Jäteveron kertymä vuosina 2015-2019 (tiedot: Verohallinto, 2020).

9.11.2020

Jäteverokertymä koostuu erityisesti pääluokkien 10, 19, 20, 17 ja 03 jätteistä (kuva 5). Pääluokkien sisällä merkittävimiksi jäteveroa kerryttäviksi alaluokiksi tunnistetaan 10 01 (voimalaitoksissa ja muissa polttolaitoksissa syntyvät jätteet (lukuun ottamatta nimikeryhmää 19), 10 02 (rauta- ja terästeollisuudessa syntyvät jätteet), 17 01 (betoni, tiilet, laatat ja keramiikka), 18 09 (muut rakentamisessa ja purkamisessa syntyvät jätteet), 19 03 (stabiloidut ja kiinteytetyt jätteet), 19 12 (jätteiden mekaanisessa käsittelyssä (kuten lajittelussa, murskaamisessa, paalauksessa ja pelletoinnissa) syntyvät jätteet, jota ei ole mainittu muualla ja 20 03 (muut yhdyskuntajätteet). Jäteverotus perustuu kakkostason nimikkeisiin, joten tätä tarkempi, jätenimikekohtainen jäteverokertymän analysointi ei ole mahdollista. Jäteveron vähennyksien kohdentumisesta eri jäteluokille ei ole saatavissa tilastotietoa.

Kuva 5. Jäteverot ilman vähennyksiä ja palautuksia jäteluettelon pääluokittain.

3.2 Muutaman valikoidun jätelajin käsittelytilanne ja trendit jäteverotuksen kannalta

Ympäristöministeriön, valtiovarainministeriön sekä Verohallinnon asiantuntijoiden kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta tässä selvityksessä keskityttiin taulukossa 3 esitettäviin valikoituihin jätelajeihin sekä analysoitiin niiden käsittelytekniikoiden ja hyödyntämisen nykytilaa sekä perusteita tarkemmalle tarkastelulle verotaulukoon liittämisen tai poistamisen kannalta. Tarkastellut jätelajit ovat myös sellaisia, että niihin liittyen on tullut esiin tarvetta pohtia niiden asemaa osana jäteveropohjaa ja kiertotalouden edistämistä.

9.11.2020

Taulukko 3. Tarkasteltujen jätelajien nykytilanne jäteverotuksen kannalta ja yhteenveto tarkastelusta.

Jäte ja jätenimike	Nykytilanne	Näkökulmia	Yhteenveto tarkastelusta
Viherlipesakka (03 03 02)	<ul style="list-style-type: none"> - Ei tällä hetkellä jäteverotuksen piirissä - Muodostuva määrä 170 000 t/v (2019, Tilastokeskus) - Metsäteollisuuden omille kaatopaikoille sijoitettu 95 000 t (2019, Verohallinto) - Hyödyntämisaste ~ 45 % (75 000 t/v) 	<ul style="list-style-type: none"> - Spesifinen metsäteollisuuden prosessijäte, jonka muodostuminen sidoksissa ao. laitojen sijaintiin ja tuotantoon - Pitkäaikaista, aktiivista T&K-työtä tehty ja tehdään hyödyntämisen kehittämisen, prosessikiertojen sulkemisen ja jätteen määrän minimoimisen suhteen - Ulkopuolisen toimijan liiketoiminta ilman tiivistä suhdetta jätteen tuottajiin haastavaa nyt ja tulevaisuudessa - Nykyinen hyödyntämisaste (~ 45 %) korkeahko, joten jätteen saatavuus ja määrä rajoittanee liiketoiminnan kehittymistä 	<ul style="list-style-type: none"> - Korkeahko hyödyntämisaste viittaa hyödyntämispotentiaaliin, käsittelytekniikoiden viimeaikaiseen kehittymiseen ja näin ollen olisi nähtävissä perusteluja jätteen siirtämiselle jäteveron piiriin kiertotalouden näkökulmasta. - Toisaalta hyödyntämisasteen nosto ottaen huomioon jätteen rajallisen määrän ja saatavuuden, erityisesti ulkopuolisen jalostavan toimijan näkökulmasta ilman tiivistä yhteistyötä jätteen tuottajien kanssa on haasteellista. <ul style="list-style-type: none"> ➔ Viherlipesakan osalta jäteveron piiriin nostamisen vaikutuksia on tarkasteltu vaihtoehdossa 3 (ks. luku 4).
Kipsijäte (17 08 02)	<ul style="list-style-type: none"> - Ei tällä hetkellä jäteverotuksen piirissä. - Kaatopaikoille sijoitettu 3 900 t (2019, Verohallinto) - Muodostuva määrä 823 t/a (Tilastokeskus) - Erillissijoitus kaatopaikalla - Rakentamisessa ja purkamisessa muodostuvalle kipsipohjaiselle jätteelle erilliskeräysveloite jäteasetuksen 16 §:n mukaisesti 	<ul style="list-style-type: none"> - Jatkossa muodostuvan määrän voidaan olettaa lisääntyvän kipsilevyä sisältävien rakennusten tullessa yhä enenevässä määrin korjausikään - Korkean jalostuksen hyödyntämismahdollisuuksia jo olemassa mm. rakennustuote- ja kemianteollisuudessa - Rakennusjätteen seassa esiintyessään pölymäisenä, esimerkiksi kipsilevyjätteestä irtautuneena, on erityisen ongelmallinen ja hankaloittaa jätteenkäsittelyketjua (YM, 2018) 	<ul style="list-style-type: none"> - Rakentamisen ja purkamisen erotteluveloite tulee lisäämän hyödynnettäväksi kelpaavan jätteen määrää ja parantamaan sen laatua. Lisäksi korkean jalostusasteen hyödyntäminen teollisuusmittakaavassa, esimerkiksi rakennustuoteollisuudessa on jo mahdollista. Näin ollen perusteluja olisi nähtävissä jätteen siirtämiselle jäteveron piiriin. <ul style="list-style-type: none"> ➔ Kipsijätteen osalta jäteveron piiriin nostamisen vaikutuksia on tarkasteltu vaihtoehdossa 3 (ks. luku 4).
Savukaasujen rikinpoistossa syntyvät liette-mäiset kalsiumpohjaiset reaktiojätteet (RPT) (10 01 07)	<ul style="list-style-type: none"> - Ei tällä hetkellä jäteverotuksen piirissä - Kaatopaikoille sijoitettu 88 t (Verohallinto, 2019) - Muodostuva määrä 1400 t /a (Tilastokeskus) - Menetelmä käytössä vain muutamissa suomalaisissa voimalaitoksissa - Lietemäinen, kalsiumsulfidia ja -sulfaattia sisältävä savikaasujen puolikuivamene- telmän jäte - Lietemäisen olomuotonsa ja liukoisuusominaisuuksiensa vuoksi stabiloidaan läjityksessä esimerkiksi lentotuhkalla 	<ul style="list-style-type: none"> - Jatkossa muodostuva määrä todennäköisesti edelleen vähenee laitoskonfigurointien vuoksi - Tehty lukuisia hyötykäyttöselvityksiä aikoinaan, eikä toimivia hyödyntämis- kohteita ole juuri löytynyt 	<ul style="list-style-type: none"> - Oletettavissa on muodostuvan määrän edelleen vähentyminen väistyvän puhdistusteknologian ja modifioitavien voimalaitosten vuoksi. Lisäksi lietemäinen jäte vaatii stabiloinnin eikä hyödyntämisen tilanne ja/tai teknologiatekniikka eivät ole muuttuneet. Näin ollen perusteluja ei olisi nähtävissä jätteen siirtämisessä jäteveron piiriin. <ul style="list-style-type: none"> ➔ RPT:n osalta ei tämän selvityksen puitteissa nähty tarvetta jatkotarkasteluihin.

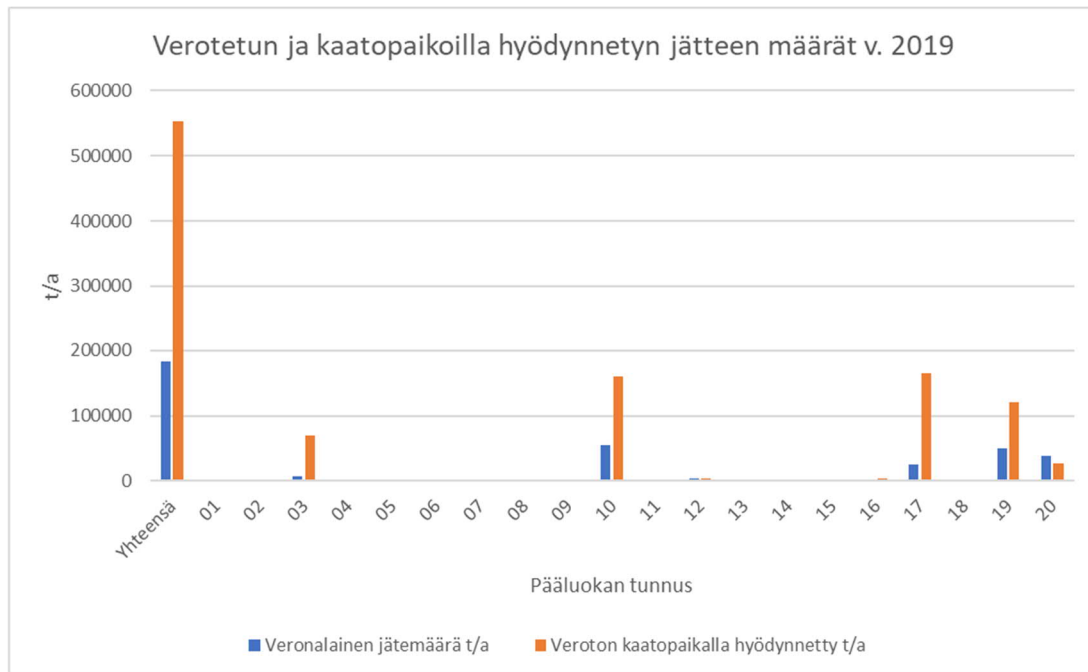
9.11.2020

Jäte ja jätenimike	Nykytilanne	Näkökulmia	Yhteenveto tarkastelusta
Savukaasujen rikinpoistossa syntyvät kiinteät kalsiumpohjaiset reaktiojätteet (10 01 05)	<ul style="list-style-type: none"> - Jäteverotuksen piirissä - Muodostuva määrä 46 600 t/a (Tilastokeskus) - Kaatopaikalle sijoitettu 6 700 t/a (Tilastokeskus) - Kiinteä savukaasujen puhdistuksen puolikuivan menetelmän kalsiumsulfaattia sisältävä jäte (energiantuotannon kipsijäte) 	<p>Yleisimmän käytössä olevan menetelmän jätteenä muodostuva määrä ei liene vähenemässä.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suurelle osaa jätteestä on korkean jalostusteteeen hyödyntämismahdollisuuksia esimerkiksi rakennustuote- ja kemianteollisuudessa ole-massa - Ajoittain syntyy kaatopaikkasijoitettava epäkuranttia hyödyntämiskelvottomia eriä esimerkiksi prosessihäiriöiden tai huoltoseisokkien yhteydessä 	<ul style="list-style-type: none"> - Korkean jalostusasteen hyödyntämistä jo korkea, esimerkiksi rakennustuoteollisuudessa. Poistaminen jäteveron piiristä voisi tulla kyseeseen epäkuranttien, hyödyntämiskelvottomien jäte-erien osalta. <ul style="list-style-type: none"> ➔ Epäkurantin, hyödyntämiskelvottoman energiantuotannon kipsijätteen osalta jäteveron piiristä poistamisen vaikutuksia on tarkasteltu vaihtoehdossa 3 (ks. luku 4).
Maa-ainesjätteet (Maa- ja kiviainekset, jotka sisältävät kohonneita pitoisuuksia vaarallisia aineita, mutta eivät ylitä ongelma-jätteen luokittelussa käytettäviä raja-arvoja) (17 05)	<ul style="list-style-type: none"> - Eivät tällä hetkellä jäteverotuksen piirissä - Kaatopaikoille sijoitettu tavanomaisiksi jätteiksi luokiteltuja 420 000 t (Verohallinto, 2019) - 5,9 Mt (Tilastokeskus) - Kertaluotoisesti muodostuvia jäte-eriä, joiden muodostuminen usein sidoksissa rakentamiseen - Vastaanottoa paikkojen ympäristöluvuissa on käytössä pilaantuneisuuden osalta erilaisia raja-arvoja (mm. SAMASE, pysyvä, kynnyks, AO, YO, vaarallinen jäte). - Riskinarviointi on tapauskohtaista ja koskee aina riskiä muodostumis- tai kaivupaikalla. - Maankaatopaikat eivät kuulu jäteverotuksen piiriin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Muodostumismääriin ja laatuun vaikuttavat rakentamistoiminnan lisäksi myös kaupunkikehitys, maankäyttö ja kaavoitus. - Rakentaminen kohdistuu yhä enemmän vaikeasti hyödynnettäviä maala-jeja tai haitta-aineita sisältäville alueille. - Vasta rakentamissuunnittelun aikana saatu tieto on hyödyntämisen ja siihen liittyvän liiketoiminnan kannalta myö-hässä. - Jätenimike- tai riskinarviointitieto ei sinällään ole riittävä hyödyntämisen ja liiketoiminnan kannalta, kun tiedot maalajista, teknisistä ominaisuuksista sekä siten hyödynnettävyydestä puuttuvat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kiertotalouden ja hyödyntämisen kannalta keskeisiä tietoja mm. maalajista ja käyttäytymisestä käyttökohteessa ei ole saatavissa eikä hyödyntämisen toimintamalleja vielä ole. - Vaikka rakentamisen kiertotalous ei kokonaisuudessaan vielä edennyt kovin pitkälle, alueellinen massojen käytön optimointi etenee vauhdilla. Tavoitteena tässä on kuljetusten ja päästöjen minimointi ja taustalla kansalliset, alueelliset ja kuntien hiili-neutraalisuustavoitteet. - Pilaantuneiden maiden kohdalla riskinarviointi tieto kohdistuu muodostumispaikkaan ei hyödyntämispaikkaan, joten ympäristö-riskit hyödyntämisessä on siksi aina erikseen arvioitava. - Jos hyödyntäminen edellyttää merkittävää käsittelyä, esimerkiksi stabilointia, elinkaaren aikaiset päästöt voivat olla merkittäviä eikä resurssitehokkuustavoitteet toteudu. - Kaatopaikalta massat voidaan ottaa myöhemmin mahdollisesti käyttöön. <ul style="list-style-type: none"> ➔ Luokan (17 05) osalta ei tämän selvityksen puitteissa nähty tarvetta jatkotarkasteluille.

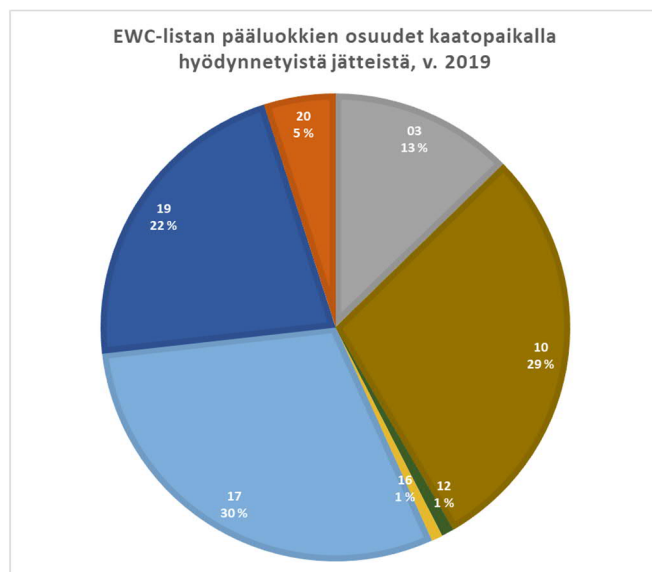
3.3 Hyödyntämisen tilannekuva

Kaatopaikalla tapahtuvan verottoman hyödyntämisen osalta jätenimikeluokista nousevat esiin samat jätteet kuin kaatopaikkasijoituksessakin, tosin luokka 17 (Rakentaminen) hieman korostuneemmin (Kuvat 6 ja 7). Hyödyntäminen vaikuttaisi myös olevan näissä jätenimikeluokissa, lukuun ottamatta yhdyskuntajätteitä (nimikeryhmä 20), merkittävämpää kuin kaatopaikkasijoittaminen. Kakkostason jätenimikkeisiin pohjautuvat jäteverotiedot eivät kuitenkaan nykymuodossaan mahdollista tätä tarkempaa yksityiskohtaiseen jätenimike- ja laatutietoon pohjautuvan hyödyntämisen tarpeen arvioinnin analyysiä.

9.11.2020

Kuva 6. Verotetun ja kaatopaikalla hyödynnetyn jätteen määrät vuonna 2019.

Kuva 7. Eri jäteluettelon pääloukkien osuudet kaatopaikalla hyödynnetyistä jätteistä vuonna 2019.

Kaatopaikan liiketoiminnan kannalta hyödyntämisen verottomuudella on keskeinen rooli vastaanottohintojen muodostumisessa. Kaatopaikan pitäjän on tarkoin harkittava, saavatko he todella vastaanotettavan jätteen hyödynnettyä. Kaatopaikkahyödyntäminen ei näin ollen vaikuta edistyneen uusien, innovatiivisten jätteiden käsittely- ja hyödyntämismenetelmien kehitystä. Enemminkin hyödyntämisellä on korvattu neitseellisiä ja korkeamman jalostusasteen materiaaleja sekä näin säästetty luonnonvaroja. Luonnonvarojen käyttöön perustuva verotus edistäisikin mahdollisesti kiertotaloutta selkeämmin kuin nykyinen jätevero.

9.11.2020

3.4 Hyödyntämisen ja välivarastoinnin määritelmät ja tulkintahaasteet jäteverotuksen kannalta

Jäteverotukseen liittyvien kaatopaikan rakenteissa tapahtuvan verovapaan hyödyntämisen sekä välivarastoinnin määritelmien käytännön tulkintahaasteita selvitettiin asiantuntijahaastatteluin sekä muutamien valittujen esimerkkilupien läpikäynnin kautta. Lisäksi tarkasteltiin yleisesti hyödyntämisen ja välivarastoinnin määritelmien eroja ja yhteneväisyyksiä muussa jäteverolakiin läheisesti linkittyvässä lainsäädännössä (ks. myös liite 1 ja liite 2). Yhteenvedo hyödyntämisen ja välivarastointiin liittyvistä käytännön tulkintahaasteista ja niihin liittyvistä jatkotoimenpide-ehdotuksista on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4. Yhteenvedo hyödyntämiseen ja välivarastointiin liittyvistä tulkintahaasteista.

Määritelmä	Määritelmien tulkintaan ympäristöhallinnossa ja Verohallinnossa liittyviä haasteita	Yhteenvedo ja jatkotoimenpide-ehdotukset
Hyödyntäminen	<ul style="list-style-type: none"> Suunnitelmallisuuden ja yhtenäisten kaatopaikkahyödyntämisen tarpeenmukaisuuden osoittamiseen liittyvien menettelyjen puute ja siten mahdollisten näennäishyödyntämisen todentamisen haasteellisuus. Hyödynnettävien jätteiden teknisen soveltuvuuden osoittamisen haasteet sekä tarpeenmukaisen hyödynnettävän jätteen määrän ja laadun arviointi. Nykyiseen ohjeistukseen kaivataan tarkennuksia erityisesti liittyen siihen, mitä materiaaleja voidaan käyttää verottomana päivittäisessä työssä kuten työmaateissa ja päivittäispeitossa. Erot kaatopakkojen ympäristöluissa ja niiden vaikeaselkisyys, sillä osa luvista melko vanhoja ja eri sisältöisiä. Raportoinnin ja kirjanpidon puutteellisuudet. Hyödyntämisalueen rajaaminen. Verovelvollisuuden kohdistumisen ja verottomuuden tulkinta, kun hyödyntäminen tapahtuu kaatopaikkarakenteiden (ts. penkan) ulkopuolisilla alueilla Hyödyntämisen ja jäteverollisuuden ajankohta osana kaatopaikan elinkaarta epäselvä, esimerkiksi jo suljettujen kaatopakkojen kohtelu. Esimerkiksi määritelmät jäteverolaissa ja ympäristölainsäädännössä tulisi olla yhtenevät kaatopaikan elinkaaren aikana. On mahdollista, että suljettujen kaatopakkojen kunnossapitotoimet tulevat jatkossa lisääntymään. 	<ul style="list-style-type: none"> Kaatopaikkahyödyntämisen kohdalla haasteita on erityisesti rakenteen teknisen tarpeen ja vaatimustason osoittamisen ja arvioinnin osalta. Tältä osin tarvittaneen yhtenäisiä linjauksia tarkoituksenmukaisuudelle verovapaassa hyödyntämisessä. Suunnitelmallisuuden terävöittämiseksi tarvittaneen ohjeistusta viranomaiselle toimitettavasta realistisesta ja tekniseen tarpeeseen perustuvasta arviosta/tiedoista jätteen hyödyntämistarpeeseen liittyen. Näin vähennettäisiin sekä näennäishyödyntämistä että tulkintaa tarpeesta etsiä ja löytää hyödyntämistä kaikelle jätteelle, mitä kaatopaikkakäsittelyyn ohjautuu. Hyödyntämisen tarpeellisuuden ja verollisuuden tulkinnassa tarvittaneen käsitteiden yhdenmukaistamista sekä tiiviimpää yhteistyötä ympäristöhallinnon ja Verohallinnon välillä. Jäteverolaissa hyödyntämisen (vain kaatopaikan) määritelmän ja verottomuuden välinen kytkentä on epäselvä. Näiltä osin lienee tarpeen tarkistaa määritelmiä kaatopaikan (3.1 §:n 3 kohta), verottomuuden (6 §) ja/tai verovelvollisen (4 §) osalta.
Välivarastointi	<ul style="list-style-type: none"> Välivarastointialueiden ympäristölupiin liittyvässä valvonnassa on koettu joitakin haasteita. Jätevero on joissain kohtaa toiminut tehokkaasti väärissä paikoissa olevien varastointikojen liikkumisen edistämässä. Välivarastoinnin verotusmenettelyyn liittyvä tulkintahaasteita erityisesti palautuksen hakemisen osalta. Välivarastointialue ei valvonnan näkökulmasta muutu kaatopaikaksi, vaan se on tulkittu laittomaksi kaatopaikaksi, kun kolme vuotta tulee täyteen. Tällöin tulisi ympäristöhallinnon työkaluna ottaa käyttöön hallintopakkomennettely. Varastointiajat voivat joskus olla pidempiäkin ja hyväksytyt, kun hyötykäyttö on tiedossa ja varmaa. Jos hyödyntämispaikka ei löydy, jäte loppusijoitetaan verollisena. Välivarastointityyppisten alueiden, joita ei ole luvitettu kaatopaikaksi (ts. kaatopaikan pohjarakenteet puuttuvat) verokohtelu ja mahdolliset ympäristöriskit. Nykyisellään muiden kuin kaatopaikkatoimijoiden varastokirjanpitoa ei valvota määräaikojen osalta, mitä voidaan pitää epätasapuolisena verrattuna kaatopaikan pitäjien valvontakohteluun. Varastoinnin jatkuminen verottamisen jälkeen, jolloin toiminnan jatko jää avoimeksi. Materiaalilaskentaan perustuva jätteen varastointitoiminta, jossa vain pääliosaa jätteestä toimitetaan eteenpäin niin, ettei kolmen vuoden määräaika täyty. Kirjanpidon ja raportoinnin puutteellisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> Pitkittyneeseen, laskennalliseen jätekiertoon perustuvaan välivarastointiin liittyvä merkittäviä ympäristöriskkejä, kun jätettä varastoidaan pitkiä aikoja ilman soveltuvia, tiiviitä pohjarakenteita. Jäteverolakia voitaisiin tarkistaa sen osalta, millä edellytyksillä välivarastointialueen pitäjä voi saada palautusta verotetulta alueelta pois viedystä jätteestä maksetusta verosta. Varastointiajan ylittyessä välivarastointialue verotetaan kuten kaatopaikka. Verovelvollista koskevassa pykälässä voisi selvyiden vuoksi olla hyvä mainita kaatopaikan pitäjän lisäksi myös välivarastointialueen pitäjä, kun alueella oleva jäte verotetaan soveltaen mitä jäteverolaissa säädetään kaatopaikalle toimitetusta jätteestä. Jäteverolain piiriin kuuluvat välivarastointialueet tulisi määritellä täsmällisemmin, toisin sanoen välivarastointialueen (jäteverolain 3.2 §:n 1 kohta) tarkempi määrittely lienee tarpeen. Nyt kytketty epäsuorasti kaatopaikkaan.

9.11.2020

4 Jäteveron korotusvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Ympäristöministeriön, valtiovarainministeriön sekä Verohallinnon asiantuntijoiden kanssa käytyjen keskustelujen ja kohdassa 3.2 esitetyn pohjalta tarkasteltiin hallitusohjelman kirjaukseen liittyen jäteveron korottamisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia seuraavien vaihtoehtoisten skenaarioiden kautta:

- ✓ VE 1a: Kertaluonteinen jäteveron korotus, jossa korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t säilyttäen jäteverotaulukko nykyisenlaisena;
- ✓ VE 1b: Portaittainen jäteveron korotus, jossa korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t ja vuoden 2023 alusta 20 €/t säilyttäen jäteverotaulukko nykyisenlaisena;
- ✓ VE 2: Jäteveron korotus ja jätevero-pohjan laajennus, jossa korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t ja samalla laajennetaan jäteveropohjaa koskemaan kaikkia kaatopaikalle sijoitettavia jätteitä mukaan lukien vaaralliset jätteet (pl. luokka 01);
- ✓ VE 3: Jäteveron korotus ja jäteveropohjan muutokset, jossa korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t ja samalla muutetaan jäteveropohjaa nostamalla jäteverotaulukon kipsijäte (17 08 02) ja viherlipeäsakka (03 03 03) sekä poistamalla jäteverotaulukosta tiettyin osin energiatuotannon kipsijäte (10 01 05).

4.1 Jäteveron korottamisvaihtoehtojen vaikutus jäteveropohjaan ja -kertymään

Jäteveron korottamisvaihtoehtojen vaikutusta jäteveropohjaan ja -kertymään analysoitiin laskennallisesti. Tarkastelun lähtöoletuksen ja rajaukset on esitetty taulukossa 5. Tarkasteluajaksi valittiin 2020-2023, ja nollavaihtoehdossa (VE 0) jäteverotus säilyy nykyisenlaisena sekä veron tason että verotaulukon osalta.

9.11.2020

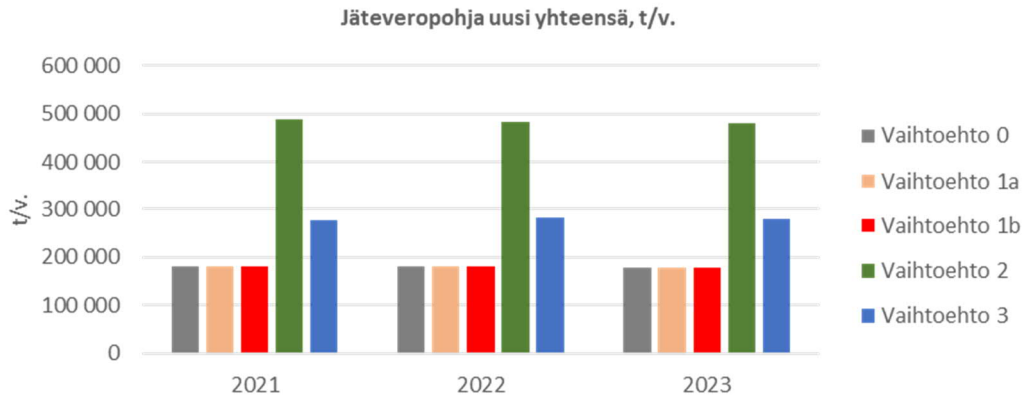
Taulukko 5. Tarkasteltujen jäteveron korottamisvaihtoehtojen lähtöoletukset ja rajaukset.

Tarkasteltavat vaihtoehdot	Tarkastelun lähtöoletukset ja rajaukset
VE 0: Nykytilanne Jäteverotus säilyy nykyisenlaisena sekä veron tason että verotaulukon suhteen.	<ul style="list-style-type: none"> - Vuoden 2021 jäteveropohja tonneina oletettu samaksi kuin vuoden 2019 toteutunut jäteveropohja (182 345 tonnia). - Muodostuvan jätemäärän on oletettu muiden jätessäätely- ja -politiikkatoimien sekä talouden suhdanteiden vuoksi pienenevän 1 %/a, jolloin tarkastelussa jäteveropohja on vuosina 2022 ja 2023 pienempi kuin vuonna 2021.
VE 1a: Kertaluonteinen jäteveron korotus Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) säilyttäen jäteverotaulukon nykyisenlaisena.	<ul style="list-style-type: none"> - Vuoden 2021 jäteveropohja tonneina oletettu samaksi kuin vuoden 2019 toteutunut jäteveropohja (182 345 tonnia). - Muodostuvan jätemäärän on oletettu muiden jätessäätely- ja -politiikkatoimien sekä talouden suhdanteiden vuoksi pienenevän 1 %/a, jolloin tarkastelussa jäteveropohja on vuosina 2022 ja 2023 pienempi kuin vuonna 2021.
VE 1b: Portaittainen jäteveron korotus Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) ja vuoden 2023 alusta 20 €/t (80 -> 100 €/t) säilyttäen jäteverotaulukon nykyisenlaisena.	<ul style="list-style-type: none"> - Perustarkastelun oletus: lyhyellä aikavälillä tavanomainen pienehkö veron korottaminen ei vaikuttaisi kaatopaikalle sijoitettavan eikä kaatopaikoilla hyödynnettävän jätteen määrään. Ohjaavana elementtinä ja markkinasignaalina veron korotuksen vaikutuksen on arvioitu kohdistuvan jätteen kokonaismuodostumismäärään (ks. alla). - Herkkyystarkasteluna (VE 1a) arvioitiin jäteveron korotuksen vaikutusta jäteveropohjaan, kun jätteen kokonaismuodostumismäärän (32 Mt ilman kaivosjätteitä) oletettiin laskevan (0,5 %, 1% tai 5 % lasku). Kaatopaikalle loppusijoitetun jätteen osuus sama kuin nykytilanteessa – 0,57 %.
VE 2: Jäteveron korotus ja jäteveropohjan laajennus Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) ja samalla laajennetaan jäteveropohjaa koskemaan kaikkia kaatopaikalle sijoitettavia jätteitä (pl. luokka 01) mukaan lukien vaaralliset jätteet niin, että veron perusteet säilyisivät (ts. hyödyntäminen kaatopaikalla olisi verovapaata)	<ul style="list-style-type: none"> - Jäteveropohjan on oletettu olevan vuonna 2021 yhtä suuri kuin kaatopaikoille sijoitettu ja muuten loppukäsittely kokonaisjättemäärä, pois lukien mineraalijätteet (mm. luokka 01) vuoden 2018 jätteenkäsittelytilastoissa (Tilastokeskus, 2020) - Muodostuvan jätemäärän on oletettu muiden jätessäätely- ja -politiikkatoimien sekä talouden suhdanteiden vuoksi pienenevän 1 %/a, jolloin tarkastelussa jäteveropohja on vuosina 2022 ja 2023 pienempi kuin vuonna 2021.
VE 3: Jäteveron korotus ja jäteveropohjan muutokset Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) ja samalla muutetaan jäteveropohjaa nostamalla jäteverotaulukkoon kipsijäte (17 08 02) ja viherlpeäsakka (03 03 03) sekä poistamalla jäteverotaulukosta tietyin osin energiatuotannon kipsijäte (10 01 05), koska noin puolet ko. jätteenimikkeen sisältämästä jätteestä ei nykykäsityksen valossa sovellu hyödynnettäväksi mm. prosessihäiriöistä johtuvan epätasalaatuisuutensa vuoksi.	<ul style="list-style-type: none"> - Jäteveropohjaan lisätään seuraavat jätemäärät <ul style="list-style-type: none"> o Kipsijäte (17 08 02): vuotuinen lisäys 3 900 tonnia (sama lisäys kaikkina tarkasteluvuosina). Määrä oletettu samaksi kuin v. 2019 kaatopaikoille sijoitettu määrä (Verohallinto) o Viherlpeäsakka (03 03 02): vuotuinen lisäys 95 000 tonnia. Määrä oletettu samaksi kuin v. 2019 kaatopaikoille sijoitettu määrä (Verohallinto) - Jäteveropohjasta poistetaan seuraava jätemäärä <ul style="list-style-type: none"> o Energiantuotannon kipsijäte (10 01 05): vuotuinen vähennys 3 350 tonnia. Määräksi oletettu 50 % (oletettu hyödyntämiskelvoton osuus) vuonna 2019 kaatopaikoille sijoitetusta määrästä (Tilastokeskus) - Muodostuvan jätemäärän on oletettu muiden jätessäätely- ja -politiikkatoimien sekä talouden suhdanteiden vuoksi pienenevän 1 %/a, jolloin tarkastelussa jäteveropohja on vuosina 2022 ja 2023 pienempi kuin vuonna 2021.

4.1.1 Laskennan tulokset

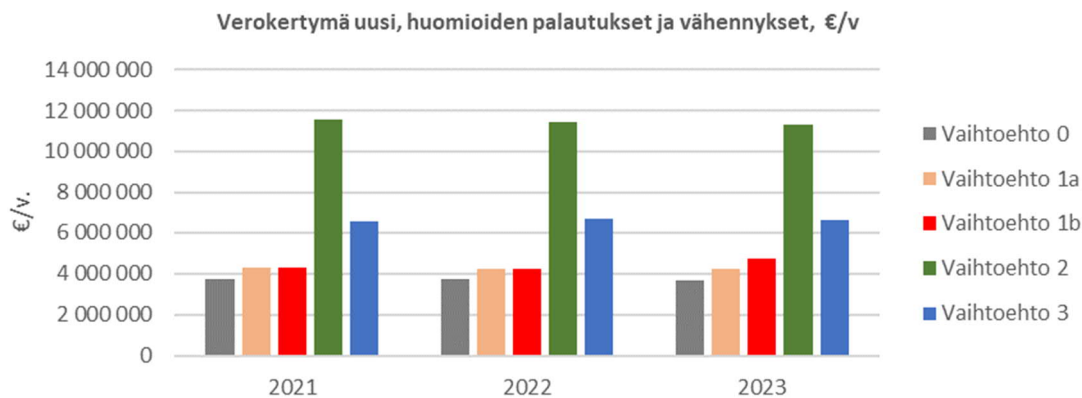
Laskennallisen tarkastelun tulokset on esitetty kuvissa 8 ja 9. Kaatopaikoille vuosittain veronalaisena ohjautuva jätemäärä (t/a) voi kasvaa nykyhetken 182 000 tonnista 478 000 tonniin kolmen vuoden aikana vaihtoehdosta riippuen. Suurin jäteveropohja muodostuu vaihtoehdossa VE2, jossa jäteveroa korotetaan ja jäteveroa laajennetaan koskemaan kaikkia jäteluettelon jätteitä, pois lukien luokkaan 01 kuuluvat jätteet.

9.11.2020

Kuva 8. Jäteverokorotusvaihtoehtojen vaikutus jäteveropohjaan (t/a) 2020-2023.

Veron vähennysten ja palautusten osuus vuosittaisesta jäteverokertymästä on vaihdellut vuosittain välillä 14 %...71 % viimeisimpien viiden vuoden aikana. Esimerkinomaisesti vuoden 2019 vähennysten ja palautusten osuuden mukaisesti laskettuna verokertymä voi kasvaa nykyhetken 3,7 milj. eurosta 13,6 milj. euroon kolmen vuoden aikana, vaihtoehdosta riippuen (kuva 9). Suurin verokertymä muodostuu vaihtoehdossa 2.

Kuva 9. Jäteverokorotusvaihtoehtojen vaikutus jäteveropohjaan (€/a) 2020-2023 huomioiden palautukset ja vähennykset vuonna 2019 toteutuneen osuuden mukaisesti.

9.11.2020

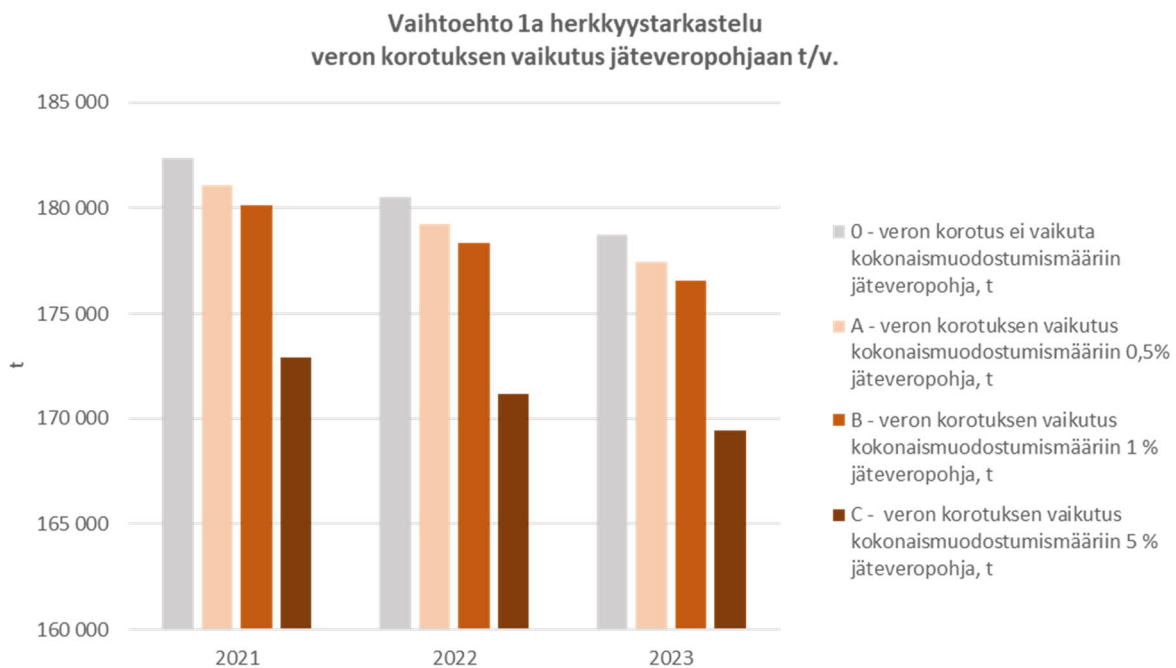
4.1.2 Herkkyystarkastelu

Herkkyystarkasteluna arvioitiin jäteveron korotuksen vaikutusta jätteen kokonaismuodostumismäärään vaihtoehdon 1a (vaihtoehdossa korotettaisiin nykyistä jäteveroa kertaluonteisesti vuoden 2021 alusta 10 €/t säilyttäen jäteverotaulukon nykyisenlaisena) osalta seuraavin skenaarioin:

- ✓ 0 - jäteveron korotus ei vaikuta jätteen kokonaismuodostumismäärään;
- ✓ A – jäteveron korotus laskee jätteen kokonaismuodostumismäärää 0,5 %;
- ✓ B – jäteveron korotus laskee jätteen kokonaismuodostumismäärää 1 %;
- ✓ C - jäteveron korotus laskee jätteen kokonaismuodostumismäärää 5 %.

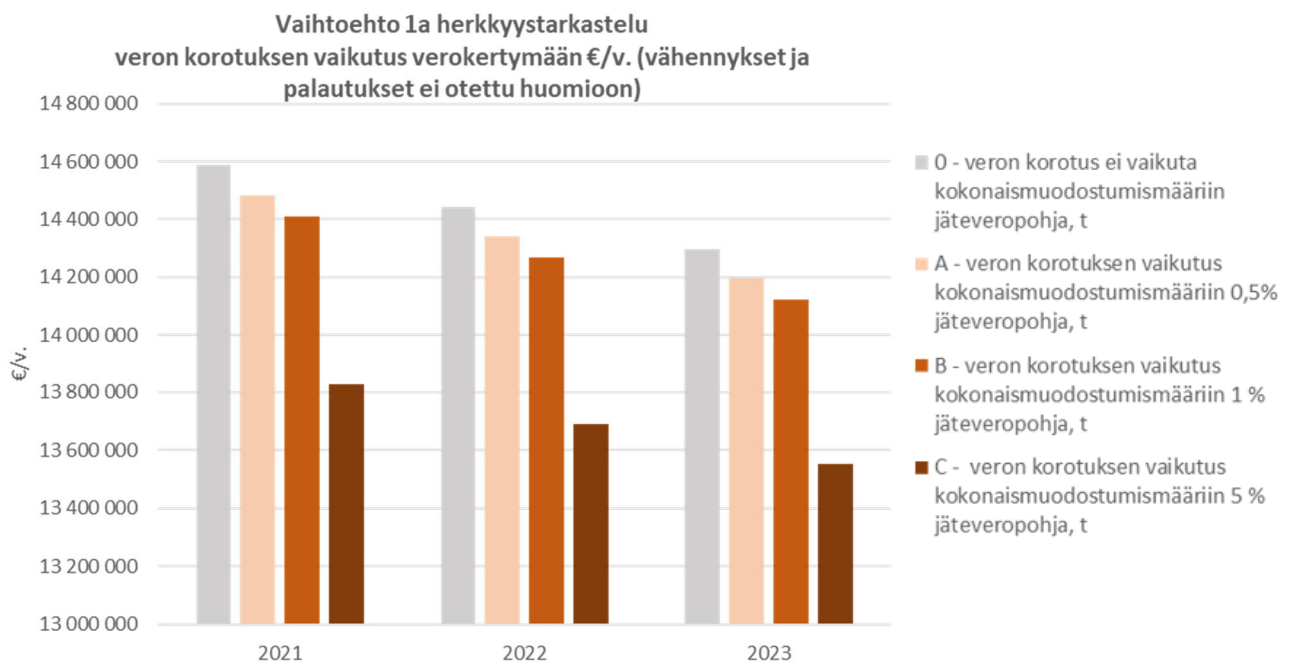
Oletuksena herkkyystarkastelussa oli lisäksi, että kaatopaikalle loppusijoitetun jätteen osuus muodostuvasta kokonaisjättemäärästä on sama kuin nykytilanteessa eli 0,57 %.

Herkkyystarkastelun tulokset on esitetty kuvissa 10 ja 11. Tarkastelun perusteella, että jäteveropohja (t/v) voi jäteveron kertaluonteisen korotuksen (10 €/t) vaikutuksesta laskea nykyhetken 182 000 tonnista 169 400 tonniin kolmen vuoden aikana skenaariosta riippuen ja näin myös verokertymä ilman palautuksia ja vähennyksiä 14,6 milj. eurosta 13,5 milj. euroon.

Kuva 10. Herkkyystarkastelun tulokset: Jäteveron korotusvaihtoehdon VE 1a vaikutus jäteveropohjaan (t/a) eri skenaarioissa, jossa jäteveron korotuksella on laskevaa vaikutusta jätteen kokonaismuodostumismäärään 0...5 %.

9.11.2020

Kuva 11. Herkkyystarkastelun tulokset: Jätteen veron korotusvaihtoehdon VE 1a vaikutus jätteveropohjaan (€/a) eri skenaarioissa, jossa jätteen veron korotuksella on laskevaa vaikutusta jätteen kokonaismuodostumismäärään 0...5 %, kun vähennyksiä ja palautuksia ei ole otettu huomioon.

4.2 Jätteen veron korotusvaihtoehtojen muut vaikutukset

Jätteen veron korotuksen ja jätteen veropohjan lisäksi tarkasteltiin jätteen veron korotusvaihtoehtojen vaikutuksia hyödyntämisen ja kiertotalouden edistämisen sekä ympäristönsuojelullisten vaikutusten näkökulmasta. Yhteenvedo tarkastelusta on esitetty taulukossa 6.

9.11.2020

Taulukko 6. Jäteveron korottamisen muut vaikutukset eri tarkasteluvaihtoehdoissa.

Tarkasteltu vaihtoehto	Yhteenvedo	Arvio kokonaisvaikutuksista kiertotalouden kannalta (++, +, 0, -, --)
<p>VE 1a: Kertaluonteinen jäteveron korotus Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) säilyttäen jäteverotaulukon nykyisenlaisena.</p> <p>VE 1b: Portaittainen jäteveron korotus Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) ja vuoden 2023 alusta 20 €/t (80 -> 100 €/t) säilyttäen jäteverotaulukon nykyisenlaisena.</p>	<p>Vaihtoehto on hallitusohjelman kirjaus ja ollut vakiintunut menettely. Nykyinen jäteveron taso on ollut voimassa jo neljä vuotta. Veron tason noston vaikutus epätoivottuun hyödyntämiseen kaatopaikoilla tai ympäristöriskien lisääntymiseen lienee vähäinen, koska menettely on vakiintunut.</p> <p>Merkitys kokonaisuutena kiertotalouden ja erityisesti jätteen hyödyntämisen tehostamiseen ja/tai edistämiseen tähtäävänä toimena on vähäinen. Jätevero kohdistuu tässä vaihtoehdossa edelleen nykyisen jäteverotaulukon mukaiseen, kapeaan veropohjaan. Näin ollen tämän suuruisen veronkorotuksen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä muutoksia jätteenkäsittelyn markkinatilanteeseen tai sen kehittymiseen.</p>	0
<p>VE 2: Jäteveron korotus ja jäteveropohjan laajennus Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) ja samalla laajennetaan jäteveropohjaa koskemaan kaikkia kaatopaikalle sijoitettavia jätteitä (pl. luokka 01) niin, että veron perusteet säilyisivät (ts. hyödyntäminen kaatopaikalla olisi verovaapa)</p>	<p>Vaihtoehdossa kaikki kaatopaikalle sijoitettava jäte mukaan lukien vaaralliset jätteet, olisi veronalaista. Vaihtoehdossa olisi laaja veropohja ja se on monelta osin lähempänä jäteveron vuoden 1996 alkuperäistä "tarkoitusta". Vaihtoehdossa ei nykyisäädöskehityksessä ja kiertotalouden edistyessä sinällään ole nähtävissä merkittäviä uusia ympäristönsuojellisia haasteita. On kuitenkin mahdollista, että jäteveropohjan laajentaminen lisäksi ainakin aluksi edelleen tarvetta löytää hyödyntämiskohteita (ts. paine näennäishyödyntämiseen saattaisi lisääntyä) ja tarjolle tulisi ehkä myös osin huomoinn hyödynnettäviä jätteitä, mikä lisäksi edelleen tarvetta suunnitelmallisuuden ja tarpeenarvioinnin terävöittämiseen.</p> <p>Keskeisimpiä uusia verotettavia jätteitä tässä vaihtoehdossa olisivat vaaralliset jätteet ja tavanomaisista jätteistä erityisesti maa-ainesjätteet (17 05).</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Vaarallisten jätteiden</u> osalta verollisuuden ei arvioida tuovan erityisiä negatiivisia ympäristövaikutuksia ao. jätteiden käsittelyyn, sillä vaarallisten jätteiden osalta koko käsittelyketjua säädellään erikseen: 1) vaarallisten jätteiden pakkaamisesta ja merkitsemisestä on annettu erilliset säädökset valtioneuvoston asetuksessa jätteistä; 2) vaarallisten jätteiden kuljetukseen mukaan liitettävästä siirtoasiakirjasta on säädetty jätelaissa (646/2011); 3) vaarallisia jätteitä saa kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen (331/2013) mukaan sijoittaa vain niitä varten suunnitellulle erityiselle vaarallisen jätteen kaatopaikalle; 4) vaarallisen jätteen poltossa on noudatettava valtioneuvoston asetusta 151/2013; 5) vaarallisen jätteen vienti muuhun kuin OECD:n jäsenmaahan on EY:n jätteesiirtoasetuksen (1013/2006) nojalla kielletty. Vaarallisen jätteen käsittelyä on myös laajasti saatavilla sekä ao. vaarallisen jätteen kaatopaikkojakin yli 30 kpl Suomessa. - <u>Maa-ainesjätteiden</u> osalta ei verollisuuden arvioida tuovan erityisiä negatiivisia ympäristövaikutuksia ao. jätteiden käsittelyyn, poislukien mahdollinen jätteiden lisääntyvä ohjautuminen maankaatopaikoille, varsinkin kun tällä hetkellä suurin osa näistä jätteistä loppusijoitetaan kaatopaikoille verottomuutensa vuoksi. Näin ollen verollisuus saattaisi myös lisätä lyhyellä aikavälillä painetta näennäishyödyntämiseen ainakin kaatopaikalla. Toisaalta vaihtoehdolla tuetaan jo käynnistynyttä kehitystä liittyen maamassojen alueelliseen hallintaan. <p>Kiertotalouden edistämisen osalta voitaisiin saada positiivisia vaikutuksia, sillä vaihtoehdossa laajennetaan veropohjaa merkittävästi saattamalla kaikki kaatopaikalle sijoitettava jäte veronalaiseksi. Voidaan katsoa, että kaikkien jätteiden kaatopaikkasijoituksen veronalaisuus edesauttaisi laajasti hyödyntämiseen liittyvää toimeliaisuutta ja uusien hyödyntämisratkaisujen kehittämistä. Lisäksi jätelajien seurattavuus sekä tilastointi selkeytyisi ja tarkentuisi, kun veropohjana käytettäisiin kolmostason jätenimikkeitä. Parantunut ennakoitavuus ja tilastoinnin selkeytyminen tukisi myös mahdollisesti teollisen mittakaavan kierrätysliiketoimintaa.</p>	+

9.11.2020

Tarkasteltu vaihtoehto	Yhteenvedo	Arvio kokonaisvaikutuksista kiertotalouden kannalta (++, +, 0, -, --)
<p>VE 3: Jäteveron korotus ja jäteveropohjan muutokset Korotetaan nykyistä jäteveroa vuoden 2021 alusta 10 €/t (70 -> 80 €/t) ja samalla muutetaan jäteveropohjaa nostamalla jäteverotaulukkoon kipsijäte (17 08 02) ja viherlipeäsakka (03 03 02) sekä poistamalla jäteverotaulukosta tietyin osin energiatuotannon kipsijäte (10 01 05).</p>	<p>Jäteverotuksen perusteena on verottaa vain sellaisia hyödyntämiskelpoisia jätteitä, joita edelleen sijoitetaan kaatopaikalle. Vaihtoehdossa on huomioitu muutamia, tarkastelun tulosten pohjalta valittuja jätenimikkeitä, joiden osalta on ollut havaittavissa muutosta hyödyntämismahdollisuuksien kannalta. Haasteena vaihtoehdossa on löytää perusteita yksittäisten jätelajien hyödyntämis- ja käsittelytekniikoiden kehityksen muuttumiseen.</p> <p>Vaihtoehdossa ei ole nähtävissä erityisiä uusia riskejä ympäristönsuojelun kannalta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>Viherlipeäsakan (03_03_02)</u> osalta painetta näennäishyödyntämiseen saattaa ilmetä jätteen jo verrattain korkeasta nykyisestäkin hyödyntämistasesta johtuen. Lisäksi arvioitava tässä yhteydessä erityisesti olisi, minkälainen hyödyntäminen tässä katsotaan riittäväksi myös kiertotalouteen liittyvän korkean jalostusasteen näkökulmasta; millainen hyödyntämistekniikka potentiaalisesti sekä miten tuotteistamismenettely toteutetaan? - <u>Kipsijätteen (17_08_02)</u> verollisuus tukisi rakentamisen kiertotaloutta sekä rakentamiseen ja purkamiseen liittyvää syntypaikkajättelua. Verollisuus voisi mahdollisesti toisaalta aiheuttaa sen, että kipsijätettä ajautuisi enenevässä määrin polttoon menevän sekalaisen rakennusjätteen sekaan. Tällainen vaikutus on nähty orgaanisen jätteen kaatopaikkakiellon voimaantumisen jälkeen. <p>Merkitys kokonaisuutena kiertotalouden (erityisesti jätteen hyödyntämisen) tehostamiseen tähtäävänä toimenpiteenä lienee aika vähäinen, kun veropohjaa muutetaan vain muutamien jätenimikkeiden osalta.</p>	0

9.11.2020

5 Yhteenveto

5.1 Jäteverojärjestelmän nykytila ja kehitystarpeet

Jätevero ja muu nykyinen säädöspohja on ohjannut tehokkaasti kaatopaikalle vain niitä jätteitä, jotka sinne pääsääntöisesti kuuluvat. Toisin sanoen kaatopaikalle loppusijoitukseen ohjautuvat lähinnä ao. kaatopaikkaluokan vaatimukset täyttävät, ainesisällöltään köyhät tai muutoin haitalliset, hyödyntämiskelvottomat jätteet. Yhteenvetona jäteverojärjestelmän nykytilasta voidaankin todeta:

- ✓ Suurin osa (68 %) kaikista jäteluettelon tavanomaisen jätteen nimikkeistä sisältyy tällä hetkellä jäteverotaulukkoon. Jäteverotaulukon ulkopuolisia tavanomaisia jätenimikkeitä on pääluokissa 03, 06, 10, 11, 16 ja 17. Kaivosteollisuuden jätteet (pääluokka 01) eivät ole jäteverollisia, sillä kaivosjätealueita koskeva sääntely on erillistä kaatopaikkalainsäädännöstä. Jäteverotaulukkoon eivät tällä hetkellä myöskään sisälly vaaralliset jätteet, jotka esiintyvät jäteluettelossa *-merkinnällä.
- ✓ Jäteverokertymä on laskenut voimakkaasti vuonna 2016 voimaan tulleen biohajoavaa ja muuta orgaanista jätettä koskevan kaatopaikkakiellon jälkeen. Jäteverokertymä koostuu erityisesti pääluokkien 10, 19, 20, 17 ja 03 jätteistä (kuva 5). Pääluokkien sisällä merkittävimmiksi jäteveroa kerryttäviksi alaluokiksi tunnistetaan 10 01 (voimalaitoksissa ja muissa polttolaitoksissa syntyvät jätteet (lukuun ottamatta nimikeryhmää 19), 10 02 (rauta- ja terästeollisuudessa syntyvät jätteet), 17 01 (betoni, tiilet, laatat ja keramiikka), 18 09 (muut rakentamisessa ja purkamisessa syntyvät jätteet), 19 03 (stabiloidut ja kiinteytetyt jätteet), 19 12 (jätteiden mekaanisessa käsittelyssä (kuten lajittelussa, murskaamisessa, paalauksessa ja pelletoinnissa) syntyvät jätteet, jota ei ole mainittu muualla ja 20 03 (muut yhdyskuntajätteet). Jäteverotus perustuu kakkostason nimikkeisiin, joten tarkka, jätenimikekohtainen jäteverokertymän analysointi ei ole mahdollista.
- ✓ Nykyisen jäteverotaulukon mukainen veropohja on kapea ja kohdistuu erityisesti heterogeenisiin ja laadultaan vaihteleviin jätejakeisiin, jotka syntyvät ympäristönsuojelullisten, jätehuollollisten sekä kierrätys- ja hyödyntämistoimenpiteiden seurauksena.
- ✓ Perusteet yksittäisten jätejakeiden verollisuudelle ja/tai verottomuudelle ovat osin vanhentuneita ja/tai epäselviä, mihin osaltaan vaikuttavat jätteisiin yleisemminkin liittyvät tilastotiedon puutteet sekä erot jäteverotaulukon ja jäteluettelon lähtökohdissa.
- ✓ Kaatopaikkatoimijoille hyödyntämisellä ja sen verottomuudella on iso merkitys, erityisesti vastaanottohinnoittelun kannalta. Kaatopaikkahyödyntämisen kohdalla haasteita on erityisesti rakenteen teknisen tarpeen ja vaatimustason osoittamisen ja arvioinnin osalta. Samat haasteet koskevat myös käsittely- ja hyödyntämisteknologioiden kehittymisen osoittamista ja arviointia yleisemminkin.
- ✓ Välivarastointialueiden ympäristölupiin ja niiden valvontaan vaikuttaa liittyvän joitakin haasteita. Pitkittynyt, laskennalliseen jätekiertoon perustuva välivarastointi voi aiheuttaa merkittäviä ympäristöriskejä, mikäli jätettä varastoidaan pitkiä aikoja ilman soveltuvia, tiiviitä pohjarakenteita. Jäteverolaissa välivarastointialueiden verottamisen osalta on myös noussut esiin selventämistarpeita. Esimerkiksi jäteverolain verovelvollista koskevassa pykälässä voisi olla hyvä selvyuden vuoksi mainita myös välivarastointialueen pitäjä, kun alue verotetaan varastoinnille asetetun määräajan ylityessä.

5.2 Jäteveronkorotusvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Selvityksessä tarkasteltiin jäteveron korottamisen mahdollisuuksia ja vaikutuksia kolmen vaihtoehdoisen skenaarion kautta (taulukko 6). Laskennallisen tarkastelun pohjalta jäteveropohja (t/a) voi kasvaa

9.11.2020

kolmen vuoden aikana ja suurin jäteveropohja (t/a) ja myös verokertymä muodostuisi vaihtoehdossa VE 2.

Muita vaikutuksia tarkasteltiin kvalitatiivisesti hyödyntämisen ja kiertotalouden edistämisen sekä ympäristönsuojelullisten vaikutusten näkökulmasta. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisen vaihtoehdon VE 1a/1b vaikutus epätoivottuun hyödyntämiseen kaatopaikoilla tai ympäristöriskien lisääntymiseen lienee vähäinen, koska korotusmenettely on jo vakiintunut. Vaihtoehdon merkitys kokonaisuutena kiertotalouden ja erityisesti jätteen laajempaan hyödyntämisen tehostamiseen ja/tai edistämiseen tähtäävänä toimena on vähäinen, sillä vero kohdistuu edelleen nykyisen jäteverotaulukon mukaiseen, ka-peaan veropohjaan.

Vaihtoehdossa VE 2 veropohja olisi laaja, ja näin ollen kiertotalouden edistämisen osalta voitaisiin saada positiivisia vaikutuksia, kun kaikkien jätteiden kaatopaikkasijoituksen veronalaisuus lisäisi markkinoilla kannustavuutta hyödyntämismenetelmien ja -ratkaisujen kehittämiseen sekä toisaalta myös jätteen muodostumismäärien minimointiin. Vaihtoehdossa ei nykyään kehyksessä ja kiertotalouden edistyessä sinällään ole nähtävissä merkittäviä uusia ympäristönsuojelullisia haasteita. On kuitenkin mahdollista, että jäteveropohjan laajentaminen lisäisi ainakin aluksi edelleen tarvetta löytää hyödyntämiskohteita ja paine näennäishyödyntämiseen, erityisesti kaatopaikoilla, saattaisi lisääntyä. Lisäksi tarjolle tulisi ehkä myös osin huonommin hyödynnettäviä jätteitä, mikä lisäisi edelleen tarvetta suunnittelmallisuuden ja tarpeenarvioinnin terävöittämiseen, varsinkin kaatopaikalla tapahtuvassa hyödyntämisessä.

Vaihtoehdossa VE 3 on nykyistä jäteveropohjaa muutettu lisäämällä tai poistamalla muutamia, tarkastelun tulosten pohjalta valittuja jätenimikkeitä, joiden osalta on ollut havaittavissa muutosta hyödyntämismahdollisuuksien kannalta. Haasteena vaihtoehdossa on löytää jätteenkäsittelyn nykyisessä viitekehysessä perusteita yksittäisten jätejakeiden hyödyntämis- ja käsittelytekniikoiden kehityksen muuttumiseen. Vaihtoehdossa ei ole nähtävissä erityisiä uusia riskejä ympäristönsuojelun kannalta. Vaihtoehdon merkitys kokonaisuutena kiertotalouden, erityisesti jätteen hyödyntämisen tehostamiseen tähtäävänä, toimena on vähäinen, koska muutos koskee kokonaismarkkinan kehittämisen kannalta vain yksittäisiä jätelajeja sekä näin ollen pientä jätemäärää.

5.3 Kiertotalouden edistäminen ja jäteverotus

Hyödyntäminen kaatopaikoilla on monien jätejakeiden, kuten luokan 17 ja 19 osalta paljon merkittävämpää kuin varsinainen loppusijoittaminen kaatopaikalle. Jäteverolain mukainen kaatopaikkahyödyntäminen ei sinällään näyttäisi merkittävästi edistäneen uusien, innovatiivisten jätteiden käsittely- ja hyödyntämismenetelmien kehitystä. Toisaalta kaatopaikan rakenteissa hyödyntämisellä on jäteveron ohjaamana tehokkaasti korvattu merkittäviä määriä neitseellisiä ja korkeamman jalostusasteen materiaaleja sekä näin säästetty luonnonvaroja. Nykyinen kaatopaikkakäsittelyyn ja erityisesti hyödyntämisen osalta yksittäisiin ympäristölupiin linkitetyn jäteveron ohjausvaikutus ei vaikuta olevan riittävän suoraviivainen turvallisen, resurssiinsa teolliseen mittakaavaan perustuvan markkinaehtoisen kiertotalouden näkökulmasta.

Jäteveron asema kiertotalouden edistämässä tulee pienenemään edelleen jatkossa, sillä jätevero kohdistuu kaatopaikalle sijoitettavaan jätteeseen. Lyhyellä aikajänteellä nykyistä laajempi, kaikkia kaatopaikkasijoitettavia jätteitä koskeva verollisuus voisi tukea kiertotalouteen liittyvää toimeliaisuutta ja uusien kierrätysratkaisujen kehittämistä markkinoilla. Tulevaisuudessa luonnonvarojen käyttöön perustuva verotus voisi edistää kiertotaloutta tehokkaammin kuin nykyinen jätevero, sillä materiaalien arvoketjunäkökulmasta kaatopaikkakäsittelyyn ja -hyödyntämiseen linkitetty jätevero on jätteen

9.11.2020

synnyn minimoimisen sekä jätteen uudelleen käytettävyyden ja kierrätettävyyden edistämisen kannalta myöhäinen ohjauskohta (vrt. eco-design ja "jätteettömäksi suunniteltu"). Lisäksi elinkaari- ja resurssiviisauts näkökulmasta ohjauksella tulisi erityisesti tukea uudelleenkäyttöä ja korkean jalostusasteen kierrätystä.

Kiertotalouden edistämiseksi tarvitaan myös edelleen kaatopaikkakäsittelyä ja siihen liittyvää turvallista loppusijoitusta sellaisille haitallisia aineita sisältäville tai muutoin ongelmallisille jätteille, jotka halutaan poistaa kierrosta. Lisäksi loppusijoitusta tarvitaan jätteenkäsittelyn ja kierrätyksen hylkyjätteille, joiden materiaali- ja energiasisältö on resurssiviisauts, ympäristönsuojelullisten ja teknistaloudellisten näkökulmista loppuun käytetty.

9.11.2020

6 Johtopäätökset

Jäteverotuksen lähtökohtana on verottaa jäteverotaulukon mukaisia kaatopaikalle loppusijoitettavia, hyödyntämiskelpoisia jätteitä. Nykymuotoinen jäteverotaulukko koskee kuitenkin vain pientä osaa muodostuvista jätteistä. Siinä ei myöskään ole huomioitu viime vuosina tapahtuneita oleellisia jätteiden käsittelyyn liittyviä lainsäädännöllisiä tai jäte- kierrätysmarkkinaa koskevia muutoksia ja kehitystrendejä.

Hallitusohjelman kirjaus koskee vain jäteveron korottamista osana kiertotalouden edistämisen kokonaisuutta. Selvityksen pohjalta kuitenkin nähdään, että myös jäteveropohjaa tulisi tulevaisuudessa kehittää koskemaan joko kaikkia tai nykyistä suurempaa osaa jäteluettelon jätteitä.

Laajentaminen koskemaan kaikkia loppusijoitettavia tavanomaisia ja vaarallisia jätteitä toisi selvyttä ja selvärajauksellisuutta jäteverotukseen. Se viestisi vahvasti siitä, että kaikkien, ei vain tiettyjen, yksittäisten jätteiden kaatopaikkasijoittamista halutaan vähentää. Jätelajien yhdenvertainen kohtelu myös mahdollistuisi, kun yksittäisten jätelajien lisäämiselle tai poistamiselle ei enää olisi tarvetta. Ohjauksena tämä ei kuitenkaan vastaisi nykyistä hyötykäyttöön kannustavaa veromallia ja se saattaisi johtaa jätteiden laittomaan hylkäämiseen ja siten kasvavaan valvontatarpeeseen. Veropohjan laajentaminen uusiin hyödyntämiskelpoisiin jakeisiin edistäisi lyhyellä tähtäimellä myös kiertotaloutta ja sillä tuettaisiin markkinoita kierrätysratkaisujen kehittämisessä.

Jatkossa tulisi selvittää laajemmin ja tarkemmin jäteveron ja jäteveropohjan muutosten vaikutuksia jätteen käsittelyn toimintaympäristön ja markkinaan, mutta myös ympäristönsuojelullisten ja taloudellisten vaikutusten näkökulmista. Lisäksi tulisi selvittää mahdollisesti tarvittavia siirtymäsäädöksiä sekä muita keskeisesti kokonaisuuteen liittyviä yksityiskohtia, esimerkiksi eri jätelajien ja verotusohjeiden liittäminen. Mahdollista olisi esimerkiksi selvittää eri jätelajien erilaisia verotusohjeita, mutta tämä edellyttäisi huomattavaa lisätyötä ja monimutkaistaisi toimeenpanoa.

Keskeistä jäteverotuksen tarkoittamassa hyödyntämisessä kaatopaikalla on tarveharkinta, joka nykytilanteessa jää pitkälti valvojan viranomaisen harteille. Tältä osin tarvittaneen hyödyntämisen suunnitelmallisuuden terävöittäminen yhtenäisiä linjauksia tarkoituksenmukaisuudelle verovapaassa hyödyntämisessä sekä ohjeistusta tekniseen tarpeeseen perustuvasta arviosta jätteen hyödyntämistarpeen osoittamiseen. Hyödyntämisen tarpeenarviointia tukisi myös jäteverotaulukon yhdenmukaistaminen ulottumaan jäteluettelon mukaiseen kuusinumeroiseen tarkkuuteen.

Välivarastointialueiden ympäristölupiin ja niiden valvontaan vaikuttaa liittyvän joitakin haasteita. Pitkittänyt, laskennalliseen jätekiertoon perustuva välivarastointi voi aiheuttaa merkittäviä ympäristöriskejä, mikäli jätettä varastoidaan pitkiä aikoja ilman soveltuvia, tiiviitä pohjarakenteita. Jäteverolain välivarastointialueiden verottamisen osalta on myös noussut esiin selventämistarpeita. Jäteverolain verovelvollista koskevassa pykälässä voisi olla hyvä selvyiden vuoksi mainita myös välivarastointialueen pitäjä, kun alue verotetaan varastoinnille asetetun määräajan ylittyessä. Lisäksi jäteverolain piiriin kuuluvat välivarastointialueet tulisi määritellä täsmällisemmin.

Jatkossa tarvitaan edelleen myös yhä tiiviimpää yhteistyötä ympäristöhallinnon ja Verohallinnon välillä, esimerkiksi käsitteiden yhdenmukaistamisessa sekä hyödyntämisen tarpeellisuuden, välivarastoinnin sekä verollisuuden tulkinnassa.

9.11.2020

Viitteet

Tilastokeskus, 2020. Jätteiden käsittelytilasto vuodelle 2018.

https://www.stat.fi/til/jate/2018/jate_2018_2020-06-17_fi.pdf

Ympäristöministeriö, 2017a. Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023, taustaselvitys. Suomen Ympäristö 3/2017, ISSN 1796-1637.

Ympäristöministeriö, 2018. Selvitys eräiden jätteiden ja rejektien käsittelykapasiteetin sekä muutaman jäteperäisen materiaalin markkinan tilanteesta Suomessa. Ympäristöministeriön raportteja 21/2018. Jutta Laine-Ylijoki, Malin zu Castell-Rüdenhausen, Tommi Kaartinen, Janne Kärki, Tuula Pellikka, Henna Punkkinen, Heidi Saastamoinen, Margareta Wahlström ja Maija Pohjakallio.

Verohallinto, 2020. Jäteverotustiedot 2011-2019

9.11.2020

Liite 1

Liite 1: Hyödyntämisen määritelmiä jätteitä koskevassa lainsäädännössä

Säädös	Välivarastointi	Huom!
Ympäristönsuojelulaki (527/2014)	27 § Yleinen luvanvaraisuus <ul style="list-style-type: none"> Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, josta säädetään liitteen 1 taulukossa 1 (direktiivilaitos) ja taulukossa 2, on oltava lupa (ympäristölupa)....f) Muiden kuin vaarallisten jätteiden hyödyntäminen tai hyödyntämisen ja loppukäsittelyn yhdistelmä 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödyntämistä ei sinällään määritelty Väliaikainen varastointi mainitaan vain vaarallisten jätteiden yhteydessä Lupa raukeaa, jos toiminta keskeytettynä vähintään viisi vuotta.
Jäteasetus (179/2012) ja jätelaki (17.6.2011/646)	Jätelaki 6 § Muut määritelmät. <ul style="list-style-type: none"> Jätteen hyödyntäminen on toimintaa, jonka ensisijaisena tuloksena jäte käytetään hyödyksi tuotantolaitoksessa tai muualla taloudessa siten, että sillä korvataan kyseiseen tarkoitukseen muutoin käytettäviä aineita tai esineitä, mukaan lukien jätteen valmistelu tällaista tarkoitusta varten. 2 § Jätteen hyödyntämis- ja loppukäsittelytoimet <ul style="list-style-type: none"> Tämän asetuksen liitteessä 1 on luettelo toimista, jotka ovat jätelain (646/2011) 6 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitettua hyödyntämistä. Myös muu kuin luettelossa mainittu toimi on jätteen hyödyntämistä, jos se täyttää mainitussa jätelain kohdassa säädetyt vaatimukset. 	Hyödyntämistoimet on kuvattu R1-R11 (Jäteasetus, Taulukko 1) – mistä näistä tulkitaan olevan tässä kyse? – R5 (Muiden epäorgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto tai R3 (Sellaisten orgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto, joita ei käytetä liuottimina, mukaan lukien kompostointi ja muut biologiset muuntamismenetelmät) – Huom! Orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto.
Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (843/2017, MARA)	1 § Tarkoitus <ul style="list-style-type: none"> Jos jätteen hyödyntäminen järjestetään tämän asetuksen mukaisesti, ympäristönsuojelulain 32 §:n 2 momentin mukaisesti. 3 § Määritelmät <ul style="list-style-type: none"> Hyödyntämispaikan haltijalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka hallitsee omistus- tai vuokraoikeuden perusteella kiinteistöä tai sen osaa, jossa jätettä hyödynnetään maarakentamistarkoituksessa. 4 § Jätteen hyödyntämistä ja väliaikaista varastointia koskevat vaatimukset <ul style="list-style-type: none">"Sen lisäksi, mitä ympäristönsuojelulain ja jätelaissa (646/2011) säädetään, jätteen hyödyntäminen maarakentamisessa ilman ympäristölupaa edellyttää, että:..." 5 § Poikkeus ympäristönsuojelulain varaisuudesta ja ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten <ul style="list-style-type: none"> Jos jätteen hyödyntäminen järjestetään tämän asetuksen mukaisesti, ympäristönsuojelulain 32 §:n 2 momentin mukaisesti. Hyödyntämispaikan haltijan on tehtävä toiminnasta ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten (rekisteröinti-ilmoitus). 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödyntämistä ei sinällään määritelty Väliaikainen varastointi on määritelty ja maksimiaika (12 kk) on annettu.
Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013)	3 luku Jätteen hyväksymistä kaatopaikalle koskevat yleiset rajoitukset <ul style="list-style-type: none"> Kaatopaikalle hyväksytään vain sen luokan mukaisia jätteitä. Tämä ei kuitenkaan koske: 1) soveltuvan pysyvän tavanomaisen jätteen hyödyntämistä rakennustarkoitukseen kaatopaikalla; 2) muun soveltuvan tavanomaisen jätteen hyödyntämistä pysyvän jätteen kaatopaikan pintarakenteissa tai vaarallisen jätteen kaatopaikan pintarakenteiden tiivistyskerroksessa tai sen yläpuolella olevissa rakenteissa;... 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödyntämistä ei sinällään ole määritelty. Kaatopaikan ja välivarastointialueen välinen kytkentä on esitetty.
Jäteverolaki (1126/2010)	3 § Määritelmät <ul style="list-style-type: none"> Jätteen hyödyntämisellä tarkoitetaan toimintaa, jonka tarkoituksena on ottaa talteen ja käyttöön jätteen sisältämä aine tai energia. Kaatopaikalla tarkoitetaan jätteen loppukäsittelypaikkaa, jonne sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan ja jonka pitäminen edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n 1 momentin tai jätehuoltoa koskevan maakuntalain 28 b §:n 1 momentin mukaista ympäristölupaa. 4 § Verovelvollisuus <ul style="list-style-type: none"> Velvollinen suorittamaan veroa on kaatopaikan pitäjä 6 § Verottomuus <ul style="list-style-type: none"> Veroa ei ole suoritettava kaatopaikalle muista jätteistä eroteltuna toimitettavasta jätteestä, joka hyödynnetään kaatopaikalla sen perustamisen, käytön tai käytöstä poistamisen kannalta välttämättömissä rakenteissa tai rakennuksissa. Edellä tarkoitettuna verottomana jätteenä ei kuitenkaan pidetä lasijätettä eikä halkaisijaltaan yli 150 millimetrin kokoisista kappaleista koostuvaa betonijätettä. 8 § Vähennysoikeus <ul style="list-style-type: none"> Verovelvollisella on oikeus vähentää verokaudelta suoritettavasta verosta kaatopaikalta verokauden aikana poisviedystä jätteestä suoritettu tai suoritettava vero. 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödyntäminen on määritelty. Hyödyntämisen määritelmän ja verottomuuden välinen kytkentä on epäselvä ja osin ristiriitainen. Välivarastointia ei ole määritelty, eikä siihen sellaisenaan viitata, vaan kuvataan väliaikaista aluetta ja toimintaa (alle 3 vuotta), joka ei ole kaatopaikka.

Liite 2: Välivarastoinnin määritelmiä jätteitä koskevassa lainsäädännössä

Säädös	Välivarastointi	Huom!
Ympäristönsuojelulaki (527/2014)	<p>27 § Yleinen luvanvaraisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, josta säädetään liitteen 1 taulukossa 1 (direktiivilaitos) ja taulukossa 2, on oltava lupa (ympäristölupa)...h) Vaarallisen jätteen, johon taulukon 1 kohtaa 13 g ei sovelleta, väliaikainen varastointi ennen taulukon 1 kohdissa 13 a, d, g ja i lueteltua toimintaa, kun kokonaiskapasiteetti on enemmän kuin 50 tonnia, lukuun ottamatta väliaikaista varastointia keräilyn aikana paikassa, jossa jäte tuotetaan <p>88 § (10.4.2015/423) Luvan raukeaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Lupaviranomainen voi päättää, että lupa raukeaa, jos:...1) toiminta on ollut keskeytyneenä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai toiminnanharjoittaja ilmoittaa, ettei toimintaa aloiteta tai että toiminta on lopetettu; 2) toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuoden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta tai lupapäätöksessä määrätyn tätä pidemmän ajan kuluessa; 3) hakemusta luvan tarkistamiseksi ei ole tehty 80 §:n 3 momentin mukaisesti. 	<ul style="list-style-type: none"> Jätteen hyödyntämistä ei sinällään määritely. Väliaikainen varastointi mainitaan vain vaarallisten jätteiden yhteydessä Lupa raukeaa, jos toiminta keskeytettynä vähintään viisi vuotta.
Jäteasetus (179/2012) ja jätelaki (17.6.2011/646)	<p>Jäteasetus, Taulukko 1</p> <ul style="list-style-type: none"> 5) Väliaikaisella varastoinnilla tarkoitetaan jätelain 6 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettua tilapäistä varastointia. <p>Jätelaki</p> <ul style="list-style-type: none"> 6 §:n 1 momentin 10 kohta: jätteen keräyksellä (tarkoitetaan) jätteen kokoamista kiinteistön haltijan, kunnan, tuottajan, jakelijan tai muun järjestämään vastaanottoaikaan oma-toimista käsittelyä varten tai jätteen kuljettamiseksi käsittelyyn, mukaan lukien jätteen alustava lajittelu ja tilapäinen varastointi. 	Hyödyntämistoimet on kuvattu R1-R11 (Jäteasetus, Taulukko 1) – mistä näistä tulkitaan olevan tässä kyse? – R5 (Muiden epäorgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto tai R3 (Sellaisten orgaanisten aineiden kierrätys tai talteenotto, joita ei käytetä liuottimina, mukaan lukien kompostointi ja muut biologiset muuntamismenetelmät) – Huom! Orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto.
Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (843/2017, MARA)	<p>3 § Määritelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> Väliaikaisella varastoinnilla tarkoitetaan maarakentamisessa hyödynnettäväksi tarkoitetun jätteen varastointia ennen maarakentamisen aloittamista maarakentamiskohteessa tai sille erikseen osoitetulla varastointipaikalla <p>4 § Jätteen hyödyntämistä ja väliaikaista varastointia koskevat vaatimukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Jätteen väliaikaisessa varastoinnissa on noudatettava parasta käytökelpoista tekniikkaa. Väliaikaisen varastoinnin saa aloittaa aikaisintaan neljä viikkoa tai, jos jäte varastoidaan suojattuna, 12 kuukautta ennen hyödyntämistä. <p>5 § Poikkeus ympäristönluvanvaraisuudesta ja ilmoitus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten</p> <ul style="list-style-type: none"> Jos jätteen väliaikainen varastointi tapahtuu muualla kuin maarakentamiskohteen välittömässä läheisyydessä, tulee tästä olla tieto rekisteröinti-ilmoituksessa. 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödyntämistä ei sinällään määritely Väliaikainen varastointi on määritely ja maksimiaika (12 kk) on annettu.
Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista (331/2013)	<p>3 § Määritelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaatopaikalla tarkoitetaan jätteiden loppukäsittelypaikkaa, jonne sijoitetaan jätettä maan päälle tai maahan, mukaan lukien:... c) vähintään vuoden käytössä oleva paikka, jossa jätettä varastoidaan väliaikaisesti. Kaatopaikkana ei kuitenkaan pidetä: a) paikkaa, jossa jätettä puretaan sekä lajitellaan, yhdistetään tai valmistellaan muulla tavoin siirrettäväksi muualle esikäsittelyksi, loppukäsittelyksi tai hyödynnettäväksi; b) alle kolmen vuoden pituista jätteen varastointia ennen sen hyödyntämistä tai esikäsittelyä; eikä c) alle yhden vuoden pituista jätteen varastointia ennen sen loppukäsittelyä; 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödyntämistä ei sinällään ole määritely. Kaatopaikan ja välivarastointialueen välinen kytkentä on esitetty.
Jäteverolaki (1126/2010)	<p>3 § Määritelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaatopaikkana ei pidetä aluetta, joka on selkeästi erotettu kaatopaikasta ja: 1) jossa säilytetään muista jätteistä erotettuna jätettä väliaikaisesti kolme vuotta lyhyemmän ajan ennen sen käsittelyä tai hyödyntämistä;... "Jos jätettä säilytetään 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla alueella kolme vuotta tai sitä pidempään, vero määrätään kaikista alueella olevista jätteistä. Veroa määrättäessä kaikki jätteet katsotaan toimitetuksi kaatopaikalle sinä ajankohtana, jona kolmen vuoden määräaika täyttyy. Veroa määrättäessä jätteisiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään kaatopaikalle toimitetusta jätteestä." <p>4 § Verovelvollisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> Velvollinen suorittamaan veroa on kaatopaikan pitäjä 	<ul style="list-style-type: none">